Voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb

Udviklingen i tilgang, frafald og elevprofil efter erhvervsuddannelsesreformen

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb

1	Resumé	5
2	Indledning	10
3	Voksnes tilgang til hovedforløb på erhvervsuddannelserne	12
3.1	Faldende tilgang til erhvervsuddannelserne	12
3.2	Mindre fald i tilgangen blandt voksne end blandt unge	13
3.3	Andelen af voksne stiger på erhvervsuddannelserne	15
3.4	Tilgangen af voksne på hovedforløb	16
4	Gennemførelse og frafald blandt voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb	22
4.1	Hver sjette falder fra i løbet af det første år	22
4.2	Frafaldet er størst inden for Fødevarer, jordbrug og oplevelser	23
4.3	Gennemførelsestiden er blevet kortere på mere end halvdelen af uddannelserne	24
4.4	Hver femte falder fra inden for de første tre år	26
4.5	Voksne uden tidligere ungdomsuddannelse falder i højere grad fra	27
5	Elevprofil blandt voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb	28
5.1	Andelen af kvinder er faldet	28
5.2	Fald i andelen af personer over 40 år	30
5.3	Andelen af voksne uden ungdomsuddannelse er faldet	32
5.4	Andelen med anden etnisk baggrund end dansk er steget	34
5.5	Andelen af langtidsledige er faldet markant	35
5.6	Andelen af voksne med relativt lave indkomster er faldet	37

Appendiks A – Litteraturliste 39

Appendiks B – af bekendtgørelse om erhvervsuddannelse for voksne (euv) 41

1 Resumé

Med dette notat sætter Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) fokus på, hvilken betydning erhvervsuddannelsesreformen[1] har haft for voksnes tilgang til og gennemførelse af hovedforløbet på erhvervsuddannelserne. Med notatet ser vi desuden nærmere på, hvilken betydning reformen har haft for elevprofilen blandt voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb. Notatet bygger videre på tidligere EVA-notater (EVA, 2017, 2019) om reformens betydning for voksne på erhvervsuddannelserne og bidrager herved også med viden om, hvilken betydning erhvervsuddannelsesreformen har haft for ambitionen om, at flere voksne går fra ufaglærte til faglærte.

Relevans, faglig kontekst og målgruppe

Relevans

Igennem det seneste årti har der samlet set været en faldende søgning mod erhvervsuddannelserne – særligt blandt de unge. Erhvervsuddannelsesreformen, som trådte i kraft i august 2015, blev gennemført med en målsætning om, at flere – såvel unge som voksne – skulle gennemføre en erhvervsuddannelse, og at kvaliteten af erhvervsuddannelserne skulle øges. Med reformen fulgte samtidig en række regelændringer, blandt andet nye, skærpede adgangskrav til grundforløbet og overgangskrav til hovedforløbet. Dette notat bidrager med viden om, hvilken betydning reformen har haft for voksnes tilgang til og frafald fra erhvervsuddannelsernes hovedforløb og kan således bidrage til at kvalificere arbejdet med de uddannelsespolitiske målsætninger for erhvervsuddannelsesreformen.

Faglig kontekst

Implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen fra 2015 blev fulgt af to større evalueringer (Søndergaard et al., 2017; EVA, 2017), der begge fandt, at der havde været et stort fald i tilgangen af voksne til erhvervsuddannelsernes grundforløb i det første skoleår efter reformen. I en opfølgende analyse fra 2019 konstaterede EVA (EVA, 2019), at der efter erhvervsuddannelsesreformen var sket et fald i tilgangen af voksne til grundforløbene på tre ud af fire hovedområder, når man sammenligner tilgangen tre skoleår før reformen med tre skoleår efter reformen. Analysen viste dog også, at der til gengæld var flere af de optagne, der gennemførte grundforløbene. Det betød, at der samlet set var flere voksne, der gennemførte grundforløbene. Dette notat sætter fokus på hovedforløbene

1 Erhvervsuddannelsesreformen, der trådte i kraft august 2015, blev indført med et ønske om at gøre erhvervsuddannelserne bedre og mere attraktive. For yderligere informationer om reformen og dens betydning for Erhvervsuddannelser for voksne (euv) henvises til tekstboksen "Fakta om erhvervsuddannelsesreformen" på side 9 og til bilag B *Uddrag af bekendtgørelsen om erhvervsuddannelse for voksne (euv)*.

og belyser udviklingen i tilgang, frafald og elevprofil ved at sammenholde de første fire år efter reformen med de seneste tre år før reformen.

Målgruppe

Notatet præsenterer ny viden, som er relevant for flere målgrupper. Notatet kan bidrage til at kvalificere arbejdet med de uddannelsespolitiske målsætninger fra erhvervsuddannelsesreformen og har dermed relevans for *policy*-niveauet. Notatet kan endvidere informere en bredere uddannelsespolitisk debat om erhvervsuddannelserne.

Hovedresultater

Antallet af voksne, der er påbegyndt et hovedforløb på erhvervsuddannelserne, faldt i kølvandet på reformen fra 2015. Der er dog meget forskellige udviklingstendenser på de fire hovedområder. Mens der har været et fald i tilgangen til hovedområderne *Kontor, handel og forretningsservice* og særligt *Omsorg, sundhed og pædagogik*, har der været en mindre stigning i tilgangen til hovedområderne *Teknologi, byggeri og transport* samt *Fødevarer, jordbrug og oplevelse*. Frafaldet er derimod overordnet set relativt uændret. I lyset af denne udvikling kan der være udsigt til, at færre voksne kommer til at gennemføre en erhvervsuddannelse efter reformen – særligt inden for sosuområdet, hvor der kan være risiko for et markant fald i antallet af sosu-assistenter og -hjælpere, hvis ikke udviklingen vendes. Hertil kommer, at udviklingen ikke understøtter ambitionen om, at flere ufaglærte skal blive faglærte.

Færre voksne begynder på hovedforløbet efter reformen

Antallet af voksne, der har påbegyndt et hovedforløb, er samlet set faldet med 14 %, når vi sammenligner den årlige tilgang tre skoleår før reformen med fire skoleår efter reformen. Det overordnede fald dækker dog over forskellige udviklingstendenser på de fire hovedområder. Den største ændring har fundet set på hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik*, hvor tilgangen er faldet fra 6.600 til 4.400 om året, svarende til et fald på 34 %, mens tilgangen på *Kontor, handel og forretningsservice* er faldet fra 3.300 om året til 3.100 om året, svarende til et fald på 6 %. På hovedområdet *Fødevarer, jordbrug og oplevelser* var der både før og efter reformen ca. 1.300 om året, mens der på *Teknologi, byggeri og transport* er sket en stigning fra 4.200 til 4.400 om året, svarende til mindre stigninger på hhv. 2 % og 6 %.

Hver sjette falder fra inden for det første år på hovedforløbet

Omkring hver sjette voksne, der påbegynder et hovedforløb, falder fra i løbet af det første år – både før og efter reformen. Analyserne viser, at der ikke er nogen overordnet tendens til, at der er sket ændringer i de voksne elevers frafald efter reformen. Analyserne viser også, at der på tværs af de fire hovedområder er store forskelle i frafaldet. Frafaldet er størst på området for *Fødevarer, jordbrug og oplevelse*, hvor omkring hver femte voksne elev falder fra i løbet af det første år, mens det på de tre andre hovedområder er omkring hver syvende, der falder fra i løbet af det første år. Analyserne viser endvidere, at der er mindre forskelle i frafaldet, når man ser på elevernes baggrunde. Frafaldet er fx lidt højere for mænd end kvinder, mens elever uden en tidligere gennemført ungdomsuddannelse har et lidt større frafald end elever, der tidligere har gennemført en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse.

Udsigt til stor mangel på sosu'er

I lyset af den faldende tilgang til hovedforløbene og det uændrede frafaldsmønster er der udsigt til et fald i det samlede antal voksne, der gennemfører en erhvervsuddannelse efter reformen. Udfordringen synes dog at være størst på uddannelserne inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*, herunder særligt på social- og sundhedsuddannelserne. Før reformen var der i gennemsnit 5.700 personer, der årligt påbegyndte hovedforløbet på sosu-uddannelserne, mens det tilsvarende tal efter reformen er på 3.400 personer årligt. Det svarer således til et fald på mere end 40 % efter reformen, samtidig med at der synes at være et uændret frafaldsmønster. En lignende udvikling har fundet sted blandt unge. Tilgangen til hovedforløbet på sosu-uddannelserne blandt unge er faldet fra ca. 3.000 til 2.000, svarende til 36 %. Samlet set påbegyndte ca. 8.800 personer på hovedforløbet på sosu-uddannelserne før reformen, mens det efter reformen er faldet til ca. 5.300 personer. Alt dette betyder, at der er udsigt til et markant fald i antallet af nyuddannede sosu-assistenter og -hjælpere i de kommende år, hvis ikke udviklingen vendes. I lyset af den demografiske udvikling med flere ældre er det en meget uheldig udvikling.

På de tre andre hovedområder forventes der imidlertid ikke større ændringer i antallet af voksne, der gennemfører hovedforløbet, under forudsætning af uændret frafaldsmønster, idet der ikke har været et tilsvarende fald i antallet af voksne, der påbegynder disse.

FIGUR 2.1

Tilgang og forventet gennemførelse på sosu-uddannelser før og efter reformen

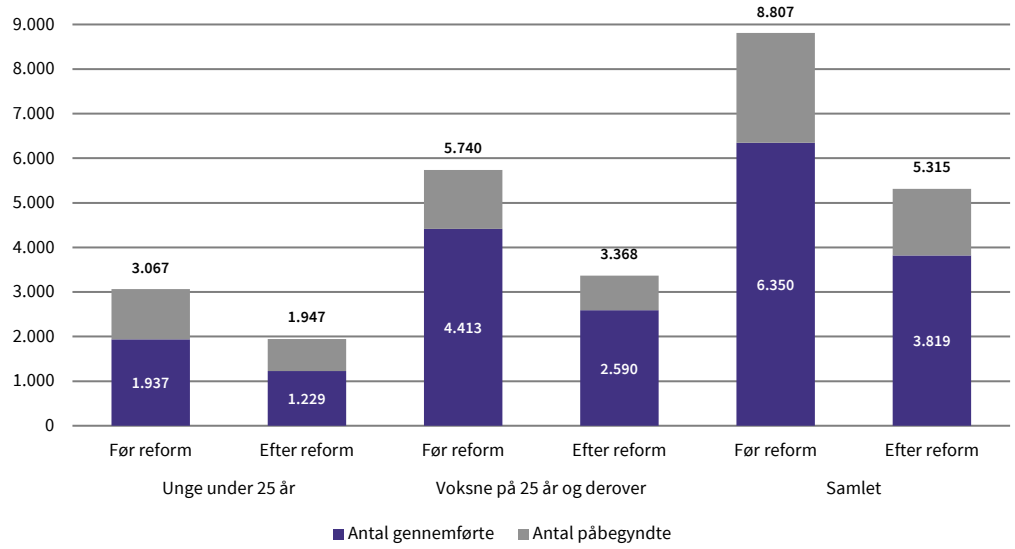

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Antallet af personer, der gennemfører hovedforløbene, er opgjort på baggrund af andelen af personer, der inden for fire år har gennemført hovedforløbene. Da der kun foreligger uddannelsesoplysninger til og med 2. kvartal 2019, er antallet af gennemførte personer før og efter reformen estimeret på baggrund af den gennemsnitlige andel, der har gennemført inden for fire år i skoleårene 2012/13-2014/15. Det er EVA's vurdering, at disse estimater er gyldige, da analyserne i notatet peger på, at andelen af personer, der falder fra på hovedforløbet, er forholdsvis uændret efter reformen sammenlignet med før reformen, når man ser på frafaldet inden for hhv. ét og tre år efter start.

Stort fald i tilgangen af ufaglærte efter reformen

Tilgangen af voksne elever med ufaglært baggrund, dvs. med grundskolen som højest fuldført uddannelse, er faldet fra ca. 7.500 om året i skoleårene før reformen til ca. 6.000 om året efter reformen. Det svarer til et fald på omkring 20 %. Denne udvikling gør sig dog særligt gældende på hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik*, hvor antallet af voksne elever uden en tidligere gennemført ungdomsuddannelse er faldet med hele 42 % efter reformen. På hovedområderne *Kontor, handel og forretningsservice* og *Teknologi, byggeri og transport* er der imidlertid tale om væsentligt mindre fald på hhv. 5 % og 7 %. På hovedområdet *Fødevarer, jordbrug og oplevelse* er antallet imidlertid uændret.

I lyset af de skærpede adgangskrav i forbindelse med reformen er det ikke overraskende, at der er sket et fald i antallet af ufaglærte på erhvervsuddannelserne. I lyset af ønsket om, at flere ufaglærte skal blive faglærte, er der imidlertid tale om en uheldig udvikling, når resultaterne viser, at færre ufaglærte voksne kommer ind på erhvervsuddannelsernes hovedforløb.

Gennemførelsestiden er blevet kortere på et stort antal uddannelser

Et af de centrale elementer i erhvervsuddannelsesreformen var, at der blev sat større fokus på afkortning af uddannelserne gennem de meritter, der bliver givet i forlængelse af de realkompetencevurderinger, som alle voksne på 25 år og derover skal have foretaget. Vi finder imidlertid ikke en entydig tendens til, at flere voksne gennemfører hovedforløbet på kortere tid efter reformen. Analyserne peger på, at der på halvdelen af uddannelserne er sket en stigning i andelen af personer, der gennemfører hovedforløbet inden for to år. På to ud af ti uddannelser er der imidlertid en mindre andel, der gennemfører inden for to år, mens andelen er relativt uændret på de resterende uddannelser. Udviklingen skal dog ses i lyset af, at der med reformen også blev indført skærpede faglige krav på mange uddannelser, og at der på nogle uddannelser i forvejen var mange voksne, der gennemførte på relativt kort tid.

Mere end hver tredje elev er 25 år og derover

Voksne på 25 år og derover udgør mere end en tredjedel (39 %) af eleverne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb. Der er dog store forskelle på tværs af de fire hovedområder. Andelen af voksne er størst inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*, hvor seks ud af ti (61 %) er voksne, mens den er mindst på *Fødevarer, jordbrug og oplevelse*, hvor hver fjerde af eleverne (27 %) er 25 år og derover.

Elevprofilen er relativt uændret efter reformen

Analyserne peger overordnet set på, at elevprofilen blandt voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb er relativt uændret, når man sammenligner eleverne før og efter reformen. Der er imidlertid sket et fald i andelen af kvinder, langtidsledige og personer uden ungdomsuddannelse, mens andelen af mænd og personer med anden etnisk baggrund er steget.

Datagrundlag

Analyserne er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik (DST) for alle personer, der er påbegyndt grund- eller hovedforløb på en erhvervsuddannelse i perioden 2012/13-2018/19. Det vil sige data fra hhv. de seneste tre skoleår før erhvervsuddannelsesreformen, der med ikrafttræden i august 2015 indførte *Erhvervsuddannelse for voksne* (euv), og til og med fire skoleår efter.

Fakta om erhvervsuddannelsesreformen

Erhvervsuddannelsesreformen, der trådte i kraft i august 2015, blev indført med ønsket om at gøre erhvervsuddannelser bedre og mere attraktive. Reformen medførte en række regelændringer for voksne på erhvervsuddannelserne, herunder:

Skærpede faglige krav i forbindelse med optagelse og gennemførelse

Skærpede adgangskrav (02 i dansk og matematik) for alle, der påbegynder et grundforløb uden at have en uddannelsesaftale eller uden to års relevant erhvervserfaring

Skærpede faglige mål på mange uddannelser, herunder at finans- og kontoruddannelserne skal være på gymnasialt niveau (eux)

Skærpede overgangskrav fra grundforløb til hovedforløb.

Standardiserede forløb

Indførelse af uddannelsesspecifikke grundforløb 2 (af 20 ugers varighed)

Tre standardiserede voksenspor (euv 1, euv 2 og euv 3).

Afkortning

Standardafkortning på 10 % af undervisningstiden på hovedforløbet for voksne med tidligere uddannelse eller relevant erhvervserfaring

Standardmeritter, hvor uddannelsestiden automatisk afkortes for voksne, hvis de fx tidligere har gennemført bestemte AMU-kurser

Mulighed for yderligere afkortninger på baggrund af individuelle vurderinger.

2 Indledning

Der har det seneste årti samlet set været en faldende søgning mod erhvervsuddannelserne, samtidig med at der er udsigt til mangel på faglært arbejdskraft og et overskud af ufaglært arbejdskraft. Derfor er et af tidens vigtige spørgsmål, hvordan vi får opkvalificeret arbejdsstyrken og gjort flere ufaglærte til faglærte.

Voksne udgør en stadig større andel af eleverne på erhvervsuddannelserne. Siden slutningen af 1990'erne er gennemsnitsalderen blandt elever på erhvervsuddannelserne steget markant (Danmarks Statistik, 2019), og fire ud af ti (41 %) på hovedforløbet er i dag 25 år eller derover. På hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik* er det endda seks ud af ti (60 %), der er 25 år og derover.[2] Erhvervsuddannelser bliver med andre ord i stigende grad til voksenuddannelser.

Erhvervsuddannelsesreformen, der trådte i kraft i august 2015, blev gennemført med en målsætning om, at flere skulle gennemføre en erhvervsuddannelse, og at kvaliteten af erhvervsuddannelserne skulle øges. Reformen indførte *Erhvervsuddannelse for voksne* (euv) for at etablere mere attraktive, overskuelige og målrettede veje fra ufaglært til faglært og for at få flere voksne til at gennemføre en erhvervsuddannelse (Regeringen og aftalepartierne, 2014). Med reformen fulgte en række regelændringer, blandt andet nye, skærpede adgangskrav til grundforløbet, herunder krav om at have bestået dansk og matematik i grundskolen. Derudover blev der indført skærpede overgangskrav fra grundforløb til hovedforløb samt skærpede faglige krav på hovedforløbet.

Formål

I dette notat undersøger Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), hvilken betydning erhvervsuddannelsesreformen har haft for voksnes tilgang til og gennemførelse af hovedforløbet på erhvervsuddannelserne. Notatet ligger i forlængelse af tidligere EVA-rapporter (EVA, 2017, 2019), der har set nærmere på erhvervsuddannelserne efter erhvervsuddannelsesreformen, og belyser udviklingen før og efter reformen i forhold til:

- Antallet af voksne, der påbegynder et hovedforløb
- Andelen og antallet af voksne, der gennemfører hhv. frafalder et hovedforløb
- Elevprofilen blandt voksne på hovedforløbene.

2 Andelen af voksne elever (25 år og derover) på hovedforløbene er i skoleåret 2018/19 27 % på *Fødevarer, jordbrug og oplevelser*, 33 % på *Teknologi, byggeri og transport*, 37 % på *Kontor, handel og forretningsservice* og 61 % på *Omsorg, sundhed og pædagogik* (se afsnit 3.3).

Metode og datagrundlag

Analyserne er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik for alle personer, der er påbegyndt grund- eller hovedforløb på en erhvervsuddannelse i de seneste tre skoleår[3] før erhvervsuddannelsesreformen (2012/13-2014/15) og de første fire skoleår efter reformen (2015/16-2018/19). En del af personerne er påbegyndt mere end ét grund- eller hovedforløb i de syv undersøgte skoleår. I de tilfælde tager vi i analyserne udgangspunkt i det først påbegyndte hhv. grund- eller hovedforløb i hvert af de syv undersøgte skoleår.

I de analyser, der har til formål at identificere udviklingstendenser fra før og til efter reformen, er der taget udgangspunkt i data for hhv. tre år før og fire år efter reformen for i højere grad at kunne tage højde for evt. udsving mellem de enkelte skoleår. Når vi ser på udviklingen, er det vigtigt at holde sig for øje, at de forskellige udviklingstendenser med hensyn til tilgang, frafald, gennemførelse og elevprofil også kan skyldes andre forhold end reformen, herunder praksis på erhvervsskolerne, økonomiske konjunkturer, arbejdsmarkedsforhold, demografiske udviklingstendenser m.m.

Projektets organisering

Notatet er udarbejdet af en projektgruppe bestående af konsulent Yakup Bas (projektleder), chefkonsulent Michael Andersen og juniorkonsulent Jens Vognstoft Pedersen.

3 Et skoleår er defineret som perioden fra 1. august til 31. juli i det efterfølgende år.

3 Voksnes tilgang til hovedforløb på erhvervsuddannelserne

Dette kapitel belyser udviklingen i voksne elevers tilgang til hovedforløbene på erhvervsuddannelserne i perioden 2012/13 til 2018/19 med særligt henblik på betydningen af erhvervsuddannelsesreformen fra 2015. Når vi sammenligner tilgangen til hovedforløbene før og efter reformen, sammenligner vi således tilgangen i hhv. tre skoleår før og fire skoleår efter reformen.

Analyserne viser, at tilgangen af voksne til hovedforløbene var faldende før reformen, og at faldet blev større i reformens to første skoleår. Siden 2017/18 har der dog været en stigning i tilgangen af voksne til hovedforløbene, uden dog at nå samme niveau som før reformen.

Analyserne peger på, at der er meget forskellige udviklingstendenser på de forskellige hovedområder, og at udviklingen på hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik* er hovedårsagen til det samlede fald i tilgangen til hovedforløbene. På de tre andre hovedområder har der kun været relativt små ændringer i kølvandet på reformen.

3.1 Faldende tilgang til erhvervsuddannelserne

Antallet af personer, der påbegynder et grundforløb eller hovedforløb, faldt betydeligt i umiddelbar forlængelse af reformen. Det fremgår af figur 3.1, der også viser, at mens der efterfølgende er sket en stigning i tilgangen til hovedforløbet, er der fortsat en faldende tendens i tilgangen til grundforløbet.

FIGUR 3.1

Den samlede tilgang til erhvervsuddannelsernes grundforløb og hovedforløb i skoleårene 2012/13-2018/19

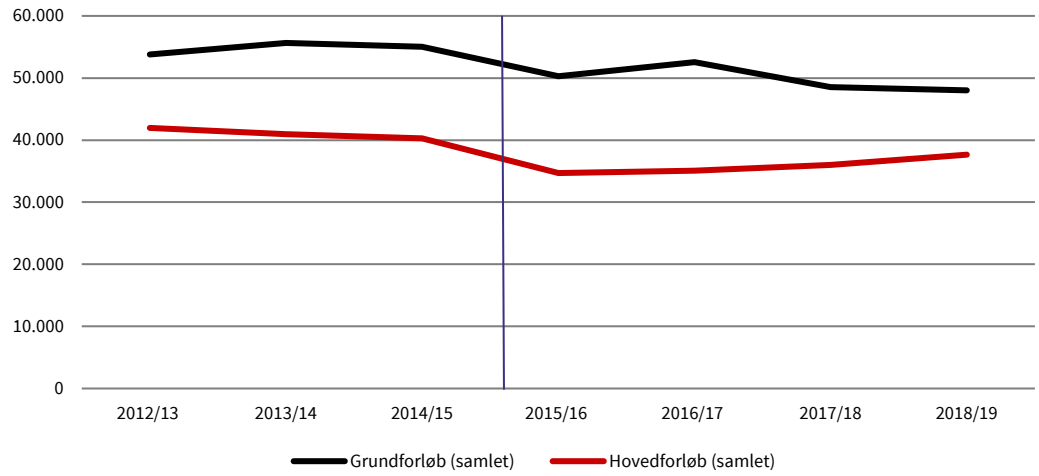

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

3.2 Mindre fald i tilgangen blandt voksne end blandt unge

Figur 3.2 viser, at der blandt voksne på 25 år og derover er sket en stigning i tilgangen til grundforløbet og et fald i tilgangen til hovedforløbet. For unge under 25 år er tilgangen til både grundforløbet og hovedforløbet er faldet.

FIGUR 3.2

Tilgangen af unge under 25 år og voksne på 25 år og derover til erhvervsuddannelsernes grundforløb og hovedforløb i skoleårene 2012/13-2018/19

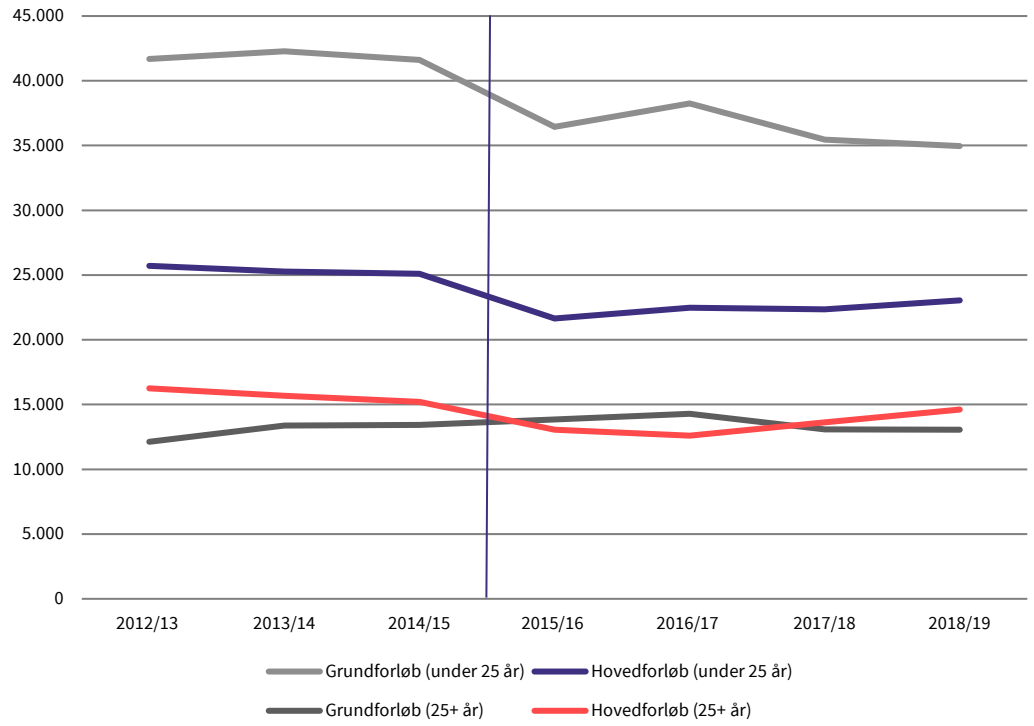

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Antallet af voksne, der starter på et grundforløb, er steget fra 13.000 årligt til 13.600 årligt, svarende til en stigning på 5 %. Der har dog været et stort fald på 14 % i den samlede tilgang af voksne til hovedforløbet. Faldet kan især forklares ved udviklingen på hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik*, hvor der er sket et stort fald i tilgangen til hovedforløbet, mens der er en stor stigning i tilgangen til grundforløbet. Udviklingen er sket umiddelbart efter reformen og kan henføres til skærpede overgangskrav til hovedforløbet, som bevirker, at mange, der tidligere startede direkte på sosu-uddannelsernes hovedforløb, efter reformen er tvunget at starte på grundforløbet.[4] Hertil kommer, at der kan være voksne elever, der ikke lever op til de nye, skærpede adgangskrav. Vi ser nærmere på udviklingen på de forskellige hovedområder i de følgende afsnit.

Blandt de unge under 25 år skete der med reformen et stort fald i tilgangen til grundforløbet. I de tre skoleår før reformen var der i gennemsnit 41.900, der startede på et grundforløb, mens det til-

4 Før erhvervsuddannelsesreformen var grundforløbet på sosu-uddannelserne (social- og sundhedsuddannelsen og den pædagogiske assistentuddannelse) ikke obligatorisk for elever med mere end ét års uddannelse eller arbejdserfaring efter grundskolen. Denne særordning blev ændret efter reformen med henblik på at ensrette grundforløbsstrukturen og øge det faglige niveau hos elever, der påbegynder hovedforløbet (Regeringen og aftalepartierne, 2014). Undtaget herfra er dog euv 1-elever, der på baggrund af en realkompetencevurdering kan få lov til at starte direkte på hovedforløbet.

svarende tal var 36.300 efter reformen, svarende til et fald på 13 %. En tilsvarende udvikling har fundet sted ift. tilgangen til hovedforløbene, idet antallet af unge, der starter på et hovedforløb, er faldet med 12 %.

3.3 Andelen af voksne stiger på erhvervsuddannelserne

Voksne udgør en stor andel af den samlede elevbestand på erhvervsuddannelserne. Det gælder både på grundforløbene og på hovedforløbene. Det fremgår af tabel 3.1, der også viser, at omkring hver fjerde elev på grundforløbene er 25 år og derover, mens det på hovedforløbene er mere end hver tredje. Andelen af voksne er dog særligt høj inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*. På dette hovedområde udgør de voksne på 25 år og derover efter reformen mellem 41 % og 44 % af elevbestanden på grundforløbet, mens det på hovedforløbet er mellem 59 % og 61 %. Tabellen peger også på, at andelen af voksne på erhvervsuddannelsernes grund- og hovedforløb fortsætter med at stige, som den har gjort siden slutningen af 1990'erne (Danmarks Statistik, 2019).

TABEL 3.1

Udviklingen i andelen af voksne på erhvervsuddannelsernes grundforløb og hovedforløb

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Grundforløb							
Omsorg, sundhed og pædagogik	21 %	24 %	28 %	37 %	41 %	42 %	44 %
Kontor, handel og forretningsservice	25 %	27 %	28 %	26 %	25 %	25 %	24 %
Fødevarer, jordbrug og oplevelse	21 %	23 %	23 %	24 %	24 %	24 %	24 %
Teknologi, byggeri og transport	22 %	22 %	22 %	25 %	23 %	23 %	23 %
Hovedforløb							
Omsorg, sundhed og pædagogik	60 %	59 %	57 %	55 %	59 %	59 %	61 %
Kontor, handel og forretningsservice	33 %	34 %	33 %	34 %	31 %	36 %	37 %
Fødevarer, jordbrug og oplevelse	22 %	24 %	25 %	28 %	27 %	27 %	27 %
Teknologi, byggeri og transport	32 %	30 %	31 %	33 %	31 %	31 %	33 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

3.4 Tilgangen af voksne på hovedforløb

Tilgangen af voksne til erhvervsuddannelsernes hovedforløb var samlet set allerede faldende i årene inden reformen i 2015, og faldet blev endnu større i reformens første år. Det fremgår af figur 3.3, der også viser, at der efter et lavpunkt i 2016/17 er sket en stigning i tilgangen af voksne i de efterfølgende to skoleår, uden dog at nå samme niveau som før reformen.

Sammenligner man tilgangen af voksne til hovedforløbene efter reformen med før reformen, har der samlet set været et fald på 14 %. Dette dækker dog over forskellige udviklinger på de fire uddannelsesområder: Der er sket mindre stigninger på hhv. 6 % og 2 % inden for *Teknologi, byggeri og transport* samt *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice*, mens der er sket et mindre fald på 6 % inden for *Kontor, handel og forretningsservice*. På *Omsorg, sundhed og pædagogik* er tilgangen som nævnt faldet med hele 34 %.

FIGUR 3.3

Tilgangen af voksne til erhvervsuddannelsernes hovedforløb 2012/13-2018/19 fordelt på uddannelsesområder

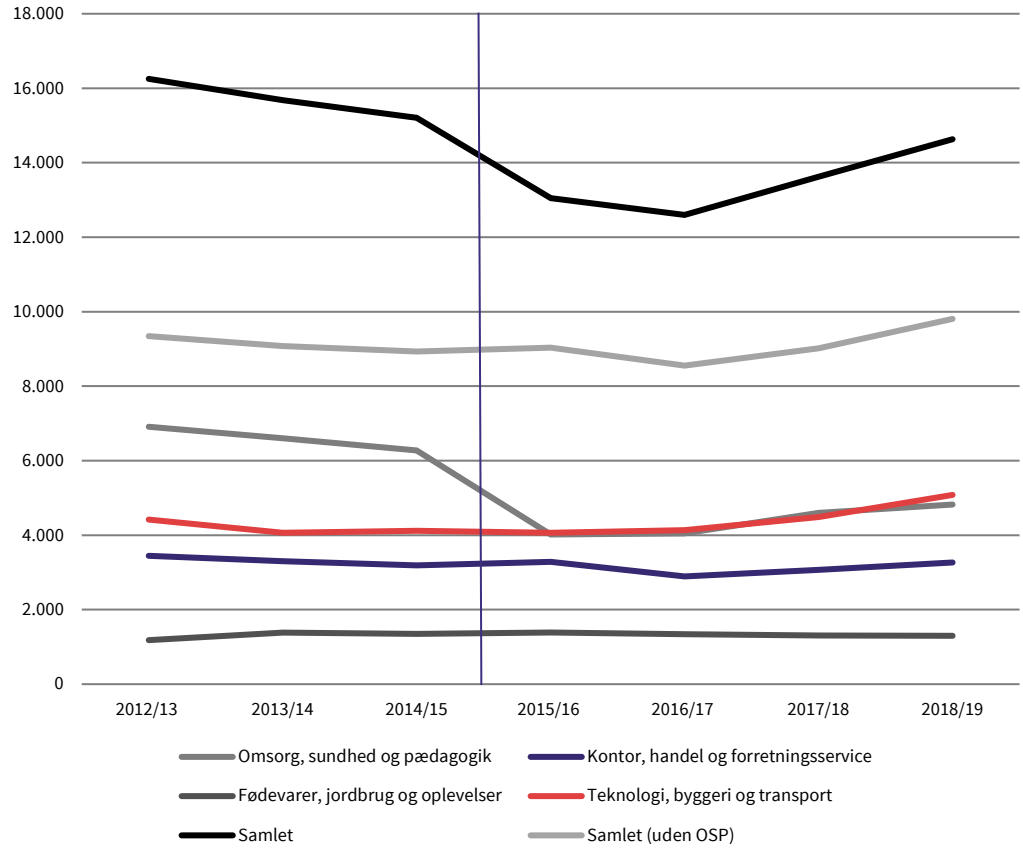

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Figuren viser dog også, at faldet i tilgangen i forbindelse med reformen især har fundet sted inden for hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik* det første år efter reformen. Hvor der før reformen var 6-7.000 voksne om året, der startede på *Omsorg, sundhed og pædagogik*, faldt dette til omkring 4.000 voksne om året i de to første skoleår efter reformen. Antallet af voksne, der påbegynder hovedforløbet inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*, er dog efterfølgende steget til omkring 5.000. Sammenlignet med årene inden reformen, har der været et fald på 34 % i tilgangen til hovedforløbet inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*.

På de tre andre hovedområder har der derimod kun været relativt små ændringer, og den samlede tilgang til disse lå på 9.100 voksne både før og efter reformen.

Nedenfor ser vi nærmere på tilgangen af voksne til hovedforløbene med særligt henblik på de største hovedforløb inden for de fire hovedområder.

3.4.1 Omsorg, sundhed og pædagogik

Hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik* omfattede i perioden fra 2012/13 til 2018/19 i alt ti hovedforløb, hvoraf de fire største stod for 93 % af tilgangen af voksne i perioden. Heraf stod de tre sosu-uddannelser alene for de 82 %, mens uddannelsen som pædagogisk assistent stod for 11 %. Sosu-uddannelserne ændrede struktur og indhold med ikrafttræden 1. januar 2017. Hvor der indtil da var tale om en social- og sundhedsuddannelse med to trin, blev den herefter til to separate erhvervsuddannelser med hver sin bekendtgørelse for uddannelserne til sosu-assistent og til sosu-hjælper (Undervisningsministeriet 2016a, 2016b). Udviklingen i tilgangen af voksne på hovedforløbene til disse sosu-uddannelser samt hovedforløbet til den pædagogiske assistentuddannelse fremgår af figur 3.3.

FIGUR 3.4

Tilgangen af voksne til hovedforløbene med størst tilgang i perioden inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik* fra 2012/13 til 2018/19

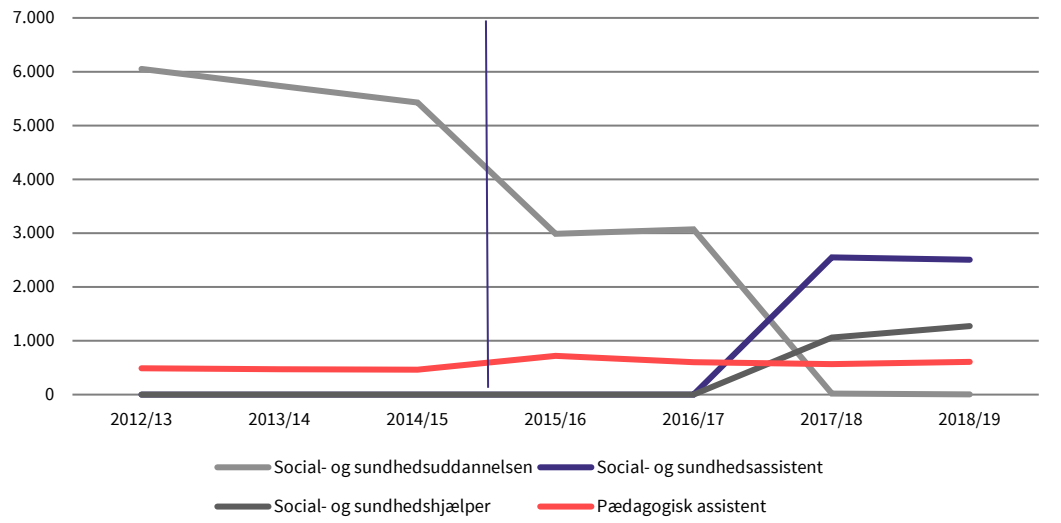

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg til venstre i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen, mens den lodrette streg til højre i figuren illustrerer tidspunktet for omstruktureringen af sosu-uddannelserne.

Som figuren viser, skete der et stort fald i tilgangen til hovedforløbene på sosu-uddannelserne i forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen. En del af forklaringen på dette var en strukturel ændring mellem grundforløb og hovedforløb på sosu-uddannelserne, der betød, at en del af tilgangen blev flyttet fra hovedforløb til grundforløb. Men som det også ses af figuren, er den samlede tilgang til sosu-uddannelserne efter reformen fortsat væsentlig under niveauet fra før reformen. Hvor der før reformen årligt blev optaget 5-6.000 voksne, blev der i årene efter reformen optaget 3-4.000 voksne. Udviklingen peger således på, at faldet i tilgangen til sosu-uddannelserne i kølvandet på reformen ikke blot er en forsinkelse som følge af den strukturelle ændring.

En del af forklaringen skal formentlig søges i de skærpede faglige krav til sosu-uddannelserne, der blev indført i forbindelse med reformen. Hertil kommer, at der med reformen blev gennemført ændringer af såvel de økonomiske vilkår for eleverne som for rammerne for udbud af praktikpladser. Muligheden for at få elevløn under grundforløbet blev med reformen erstattet af SU for de elever, der ikke havde en aftale med en virksomhed. Med hensyn til udbuddet af praktikpladser erstattede man en statslig dimensionering af udbuddet og en adgang for skolerne til at anvise praktikpladser inden for fastsatte rammer (den såkaldte 50/50-regel) med en mere decentral model, hvor det er kommuner og regioner, der udbyder de praktikpladser, de har brug for (Regeringen og aftalepartierne, 2014). Vi har dog ikke grundlag for at vurdere effekterne af disse ændringer. Men der er grund til at antage, at såvel adgangen til praktikpladser som de økonomiske vilkår under uddannelse kan spille en væsentlig rolle for, hvor attraktivt voksne oplever det at gå i gang med en sosu-uddannelse.

Tilgangen til den pædagogiske assistentuddannelse steg til gengæld lidt i forbindelse med reformen. Hvor tilgangen før reformen lå på 4-500 årligt, steg den til 6-700 årligt efter reformen.

3.4.2 Kontor, handel og forretningsservice

Hovedområdet *Kontor, handel og forretningsservice* omfattede i perioden fra 2012/13 til 2018/19 i alt 11 hovedforløb, hvoraf de fire største stod for 89 % af tilgangen af voksne i perioden. Udviklingen i tilgangen af voksne til disse fire hovedforløb fremgår af figur 3.4.

FIGUR 3.5

Tilgangen af voksne til hovedforløbene med størst tilgang i perioden inden for *Kontor, handel og forretningsservice* fra 2012/13 til 2018/19

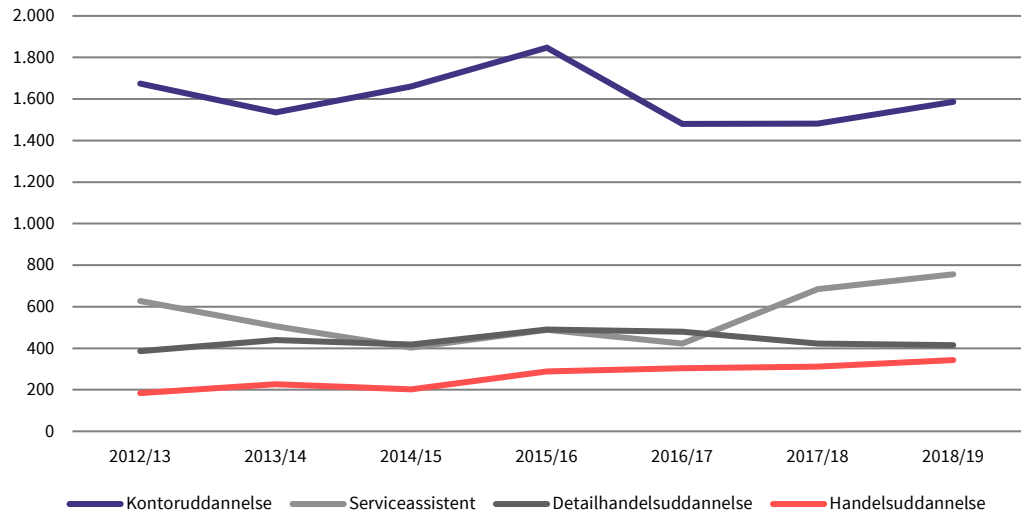

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Som figuren viser, er sammenhængen mellem udviklingen i tilgangen til de fire hovedforløb og reformtidspunktet ikke særligt tydelig. Udviklingen i tilgangen til de fire hovedforløb er relativt stabil, dog er der i de to seneste år en faldende tilgang til detailhandelsuddannelsen og omvendt en stigende tilgang til især serviceassistentuddannelsen.

3.4.3 Fødevarer, jordbrug og forretningsservice

Hovedområdet *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice* omfattede i perioden fra 2012/13 til 2018/19 i alt 27 hovedforløb, hvoraf de fire største stod for 61 % af tilgangen af voksne i perioden. Udviklingen i tilgangen af voksne til disse fremgår af figur 3.6. Figuren viser, at de fire største hovedforløb inden for *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice* har udviklet sig meget forskelligt i perioden: Med hensyn til gastronomuddannelsen skete der et fald i tilgangen i forbindelse med reformen. I 2016/17 vendte udviklingen dog, således at tilgangen i 2018/19 er på samme niveau som i det seneste år før reformen. For ernæringsassistentuddannelsen indtraf faldet et år senere – i 2015/16 – men her er udviklingen ikke vendt, og den er fortsat på vej nedad. Med hensyn til anlægsgartneruddannelsen og landbrugsuddannelsen har udviklingen været relativt stabil over årene.

FIGUR 3.6

Tilgangen af voksne til hovedforløbene med størst tilgang i perioden inden for *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice* fra 2012/13 til 2018/19

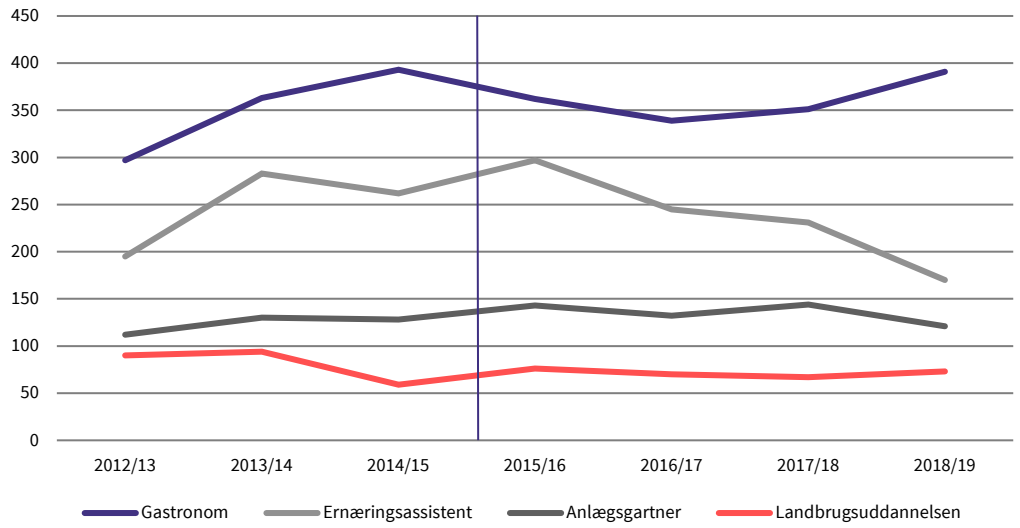

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

3.4.4 Teknologi, byggeri og transport

Hovedområdet *Teknologi, byggeri og transport* omfattede i perioden fra 2012/13 til 2018/19 i alt 86 hovedforløb, hvoraf de fire største stod for 30 % af tilgangen af voksne i perioden. Udviklingen i tilgangen af voksne til disse fremgår af figur 3.6. Figuren viser, at der for alle fire uddannelser har været en stigende tilgang i kølvandet på reformen. Der er dog ikke grundlag for at forklare denne udvikling alene med henvisning til reformen. Udviklingen i tilgangen til disse fire hovedforløb hænger givetvis også sammen med udviklingen på arbejdsmarkedet under højkonjunkturen, der fx har betydet høj aktivitet i byggeriet, samt den teknologiske udvikling, der har betydet større efterspørgsel på blandt andet elektrikere og industrioperatører.

FIGUR 3.7

Tilgangen af voksne til hovedforløbene med størst tilgang i perioden inden for *Teknologi, byggeri og transport* fra 2012/13 til 2018/19

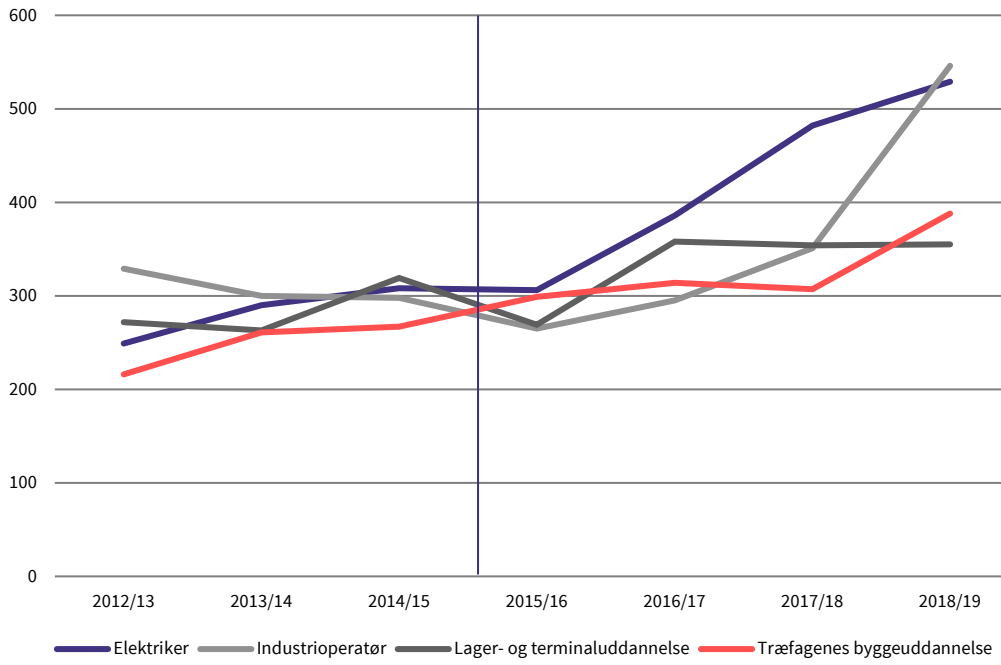

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

4 Gennemførelse og frafald blandt voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb

Dette kapitel ser på erhvervsuddannelsesreformens betydning for gennemførelse og frafald ved at se på udviklingen i perioden 2012/13 til 2018/19.

Analysens hovedresultat er, at der ikke nogen væsentlig forskel på frafaldet, når vi sammenligner de tre skoleår før reformen med de fire skoleår efter reformen. For hele perioden både før og efter reformen er det i gennemsnit hver sjette (15 %), der falder fra på hovedforløbet inden for det første år, og hver femte (19 %), der falder fra på hovedforløbet inden for de første tre år. Frafaldet blandt voksne elever, der gennemfører det første år af hovedforløbet, er således relativt begrænset. Analyserne viser også, at forskellene uddannelsesområderne imellem er større end forskellene før og efter reformen. Analyserne viser endvidere, at der er forholdsvis små forskelle i frafald, når man ser på køn, alder og tidligere gennemførte uddannelser.

I dette kapitel ser vi på frafaldet inden for hhv. ét og tre år efter start på hovedforløbet. Når vi ser på frafaldet ét år efter start på hovedforløbet, er det muligt at analysere frafaldet tre skoleår før og tre skoleår efter reformen. Når vi ser på frafaldet tre år efter start på hovedforløbet, er det kun muligt at se på frafaldet til og med det første skoleår efter reformen. Fordelen ved at vælge en længere periode, fx flere år eller fulde uddannelsesforløb, er, at man hermed kan man få et mere retvisende billede i forhold til at vise det samlede frafald i løbet af uddannelsen. Til gengæld kan man ikke få lige så nylige tal. I dette kapitel ser vi derfor på frafaldet inden for både ét og tre år efter start på hovedforløbet.

4.1 Hver sjette falder fra i løbet af det første år

Omkring hver sjette voksne, der påbegynder et hovedforløb, falder fra i løbet af det første år. Det fremgår af figur 4.1, der også viser, at der ikke er nogen væsentlig forskel på frafaldet i årene før og efter reformen i 2015. I alle otte skoleår ligger andelen af voksne, der falder fra på hovedforløbet, i intervallet fra 14 % til 17 %.

FIGUR 4.1

Voksne på hovedforløb ét år efter start fordelt på, om man fortsat er i gang med uddannelsen, er færdig med uddannelsen, eller om man har afbrudt uddannelsen, fra 2012/13 til 2018/19

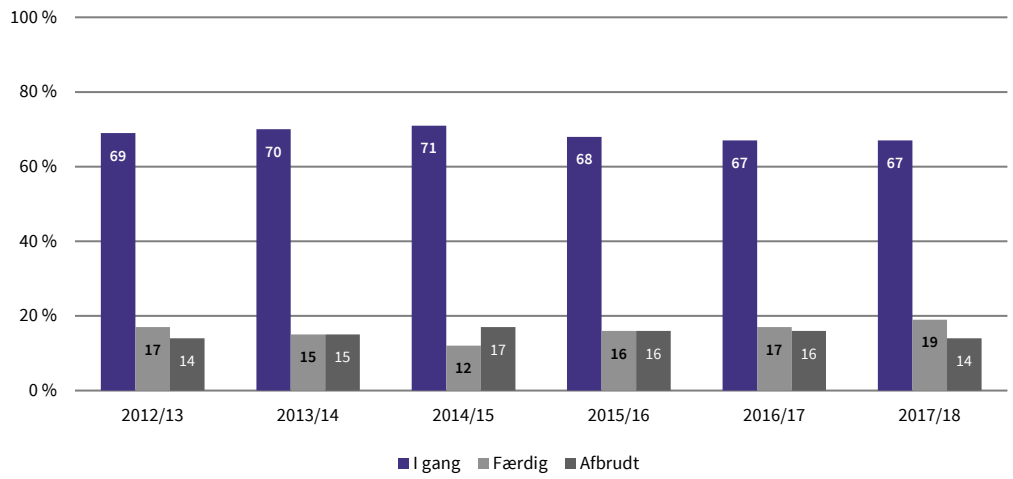

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 4.1 viser, at det store flertal (67-71 %) efter ét år fortsat er i gang med deres uddannelse. Figuren viser også, at 12-19 % færdiggør deres hovedforløb inden for ét år. Andelen, der færdiggør hovedforløbet inden for ét år, har således været stigende i årene efter reformen uden dog at være væsentligt højere end andelene to og tre år før reformen. Indførelsen af euv betød, at der blev sat væsentligt mere fokus på afkortning af uddannelserne gennem de meritter, der bliver givet i forlængelse af de realkompetencevurderinger, som alle voksne på 25 år og derover skal have foretaget. Før reformen fandtes der en tilsvarende mulighed i form af Grunduddannelse for voksne (GVU), som dog kun blev benyttet af et fåtal af de voksne på erhvervsuddannelserne (Andersen, 2019, s. 164-166). Man kunne derfor forvente, at indførelsen af euv ville betyde, at en større andel af de voksne elever gennemfører hovedforløbet inden for det første år. Denne antagelse ser umiddelbart ud til at blive underbygget af figur 4.1, der viser, at andelen af personer, der færdiggør hovedforløbet i løbet af det første år, er steget efter reformen.

I afsnit 4.3 ser vi nærmere på andelen af personer, der gennemfører hovedforløb inden for forskellige uddannelser med henblik på at undersøge, om forventninger til kortere gennemførelsestid efter reformen er blevet indfriet.

4.2 Frafaldet er størst inden for Fødevarer, jordbrug og oplevelser

Der er relativt store forskelle uddannelsesområderne imellem, når man ser på frafaldet inden for det første år på hovedforløbet, mens der kun er tale om mindre ændringer, når man sammenligner årene før reformen med årene efter. Det fremgår af figur 4.2. Frafaldet er størst på *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice*, hvor der både før og efter reformen har været et frafald på omkring 20 % af de voksne på hovedforløbenes første år. På de tre andre hovedområder er andelen af personer, der falder fra i løbet af det første år på hovedforløbene, mellem 13 % og 15 %.

FIGUR 4.2

Frafald efter første år på hovedforløbene inden for de fire uddannelsesområder, 2012/13-2018/19

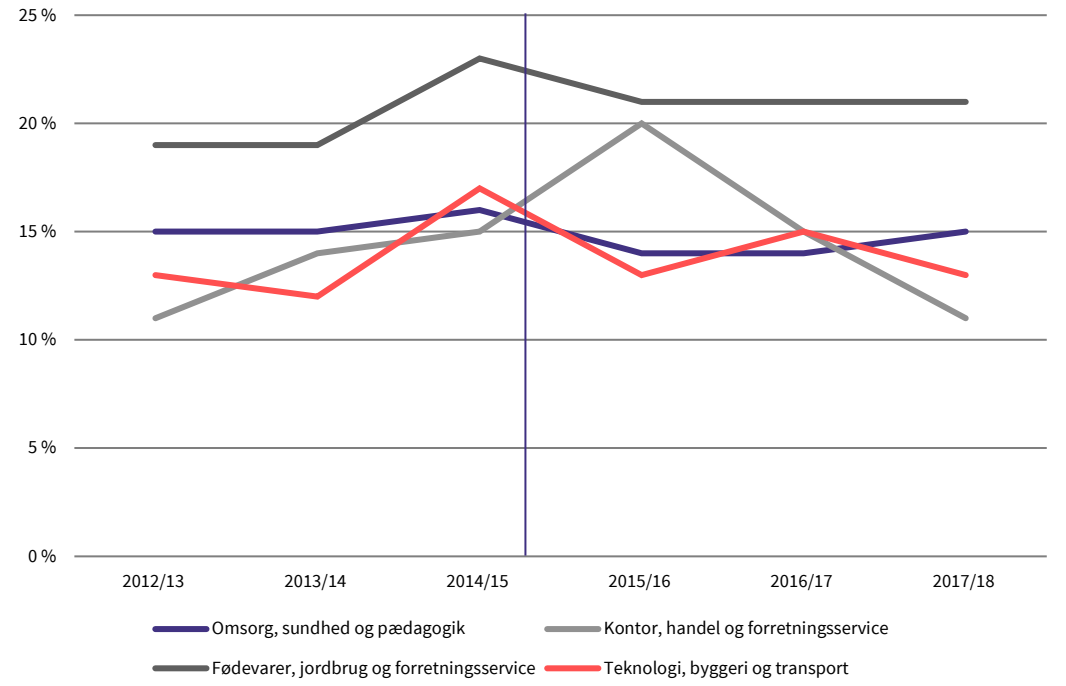

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

4.3 Gennemførelsestiden er blevet kortere på mere end halvdelen af uddannelserne

Med erhvervsuddannelsesreformen blev der sat større fokus på afkortning af uddannelserne gennem de meritter, der bliver givet i forlængelse af de realkompetencevurderinger, som alle voksne på 25 år og derover skal have foretaget. Selvom der ikke er en entydig tendens til, at gennemførelsestiden er blevet kortere på alle uddannelser, er der på halvdelen af uddannelserne med en årlig tilgang på mindst 20 voksne elever sket en stigning i andelen af personer, der gennemfører hovedforløbet inden for to år. På to ud af ti uddannelser er der imidlertid en mindre andel, der gennemfører inden for to år, mens andelen er relativt uændret på de resterende uddannelser.

Tabel 4.1 viser udviklingen i andelen af voksne, der før og efter reformen afslutter hovedforløbet inden for hhv. ét år og to år på de 26 største uddannelser med minimum 100 voksne elever årligt. Det fremgår af figuren, at andelen af voksne, der gennemfører inden for to år, er steget med mere end 5 % på ti ud af 26 uddannelser. På 13 uddannelser er der relativt små ændringer på +/- 5 %, mens der på fire uddannelser er et fald på mere end 5 %.

TABEL 4.1

Udviklingen i andelen af personer, der før og efter reformen gennemførte hovedforløb inden for hhv. ét og to år efter start på hovedforløbet

	Inden for maks. et år	Inden for maks. to år
Andelen er steget med mindst 5 %	Pædagogisk assistentuddannelse (2 år 2 mdr.) Industrioperatør (1 år 6 mdr. – 2 år 2 mdr.) Anlægsgartner (3 år 6 mdr.) Ernæringsassistent (2 år 6 mdr.) Gastronom (1 år – 3 år 3 mdr.) Kontoruddannelse (3 år) Detailhandelsuddannelse (2-3 år) Webudvikler (1 år 3 mdr.)	Pædagogisk assistentuddannelse (2 år 2 mdr.) Webudvikler (1 år 3 mdr.) Fodterapeut (1 år 6 mdr.) Ernæringsassistent (2 år 6 mdr.) Anlægsgartner (3 år 6 mdr.) Gastronom (1 år – 3 år 3 mdr.) Social- og sundhedsuddannelsen (1 år 2 mdr. – 2 år 10 mdr.) Træfagenes byggeuddannelse (3 år 6 mdr.) Smedeuddannelse (1 år 6 mdr. – 3 år 6 mdr.) Lager- og terminaluddannelse (1-4 år)
Andelen er ændret med højst +/- 5 %	Lager- og terminaluddannelse (1-4 år) Smedeuddannelse (1 år 6 mdr. – 3 år 6 mdr.) Handelsuddannelse (2 år) Teknisk designer (2 år 6 mdr.) Personvognsmekaniker (1 år 6 mdr. - 3 år 6 mdr.) Bygningsmaler (3 år 3 mdr.) Træfagenes byggeuddannelse (3 år 6 mdr.) Social- og sundhedsuddannelsen (2 år 2 mdr. - 2 år og 10 mdr.) Data- og kommunikationsuddannelsen (2 år - 4 år 6 mdr.) Industritekniker (1 år 6 mdr. - 5 år) Elektriker (3 år 6 mdr. - 4 år) Fodterapeut (1 år 6 mdr.) Tandklinikassistent (2 år 6 mdr.) VVS-energiuddannelsen (3 år 3 mdr. - 3 år 6 mdr.) Anlægs- og bygningsstruktør, brolægger (3 år 6 mdr.) Vejgodstransportuddannelse (3 år 6 mdr. – 5 år)	Bygningsmaler (3 år 3 mdr.) Tandklinikassistent (2 år 6 mdr.) Handelsuddannelse (2 år) Personvognsmekaniker (1 år 6 mdr. - 3 år 6 mdr.) Elektriker (3 år 6 mdr. - 4 år) Data- og kommunikationsuddannelsen (2 år - 4 år 6 mdr.) Industritekniker (1 år 6 mdr. - 5 år) Data- og kommunikationsuddannelsen (2 år - 4 år 6 mdr.) VVS-energiuddannelsen (3 år 3 mdr. - 3 år 6 mdr.) Anlægs- og bygningsstruktør, brolægger (3 år 6 mdr.) Industrioperatør (1 år 6 mdr. – 2 år 2 mdr.) Kontoruddannelse (3 år) Serviceassistent (1 år - 1 år 6 mdr.)
Andelen er faldet med mindst 5 %	Ejendomsservicetekniker (2 år 9 mdr.) Serviceassistent (1 år - 1 år 6 mdr.)	Detailhandelsuddannelse (2-3 år) Vejgodstransportuddannelse (3 år 6 mdr. – 5 år) Ejendomsservicetekniker (2 år 9 mdr.) Teknisk designer (2 år 6 mdr.)

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Parenteserne angiver hovedforløbenes normerede tid.

Tabellen viser også, at der fx på uddannelserne til pædagogisk assistent, industrioperatør samt anlægsgartner har været en markant stigning i andelen, der har afsluttet hovedforløbet inden for ét år. Når der også er uddannelser, hvor andelen der gennemfører på kortere tid, er faldet, kan det hænge sammen med, at de faglige krav på en række uddannelser er blevet skærpet, ligesom der kan være sket ændringer i deltagerprofilen eller vilkårene for gennemførsel, hvilket har betydet, at færre har kunnet gennemføre på kortere tid end normeret.

4.4 Hver femte falder fra inden for de første tre år

Når man opgør frafaldet inden for tre år efter start på hovedforløbet, får vi som forventet et større frafald, end når man opgør frafaldet ét år efter start på hovedforløbet. Det fremgår af figur 4.3, at omkring hver femte (mellem 18-22 %) falder fra inden for de første tre år, hvor det er omkring hver sjette (mellem 14-17 %), der falder fra inden for det første år, som det fremgår af figur 4.1 Resultatet peger således på, at størstedelen af frafaldet på hovedforløbene finder sted inden for det første år. Resultaterne peger endvidere på, at der ikke er væsentlige forskelle i frafald i årene omkring reformen.

FIGUR 4.3

Fordeling af voksne på hovedforløb tre år efter start, fordelt på, om man fortsat er i gang med uddannelsen, er færdig med uddannelsen, eller om man har afbrudt uddannelsen, fra 2012/13 til 2015/16

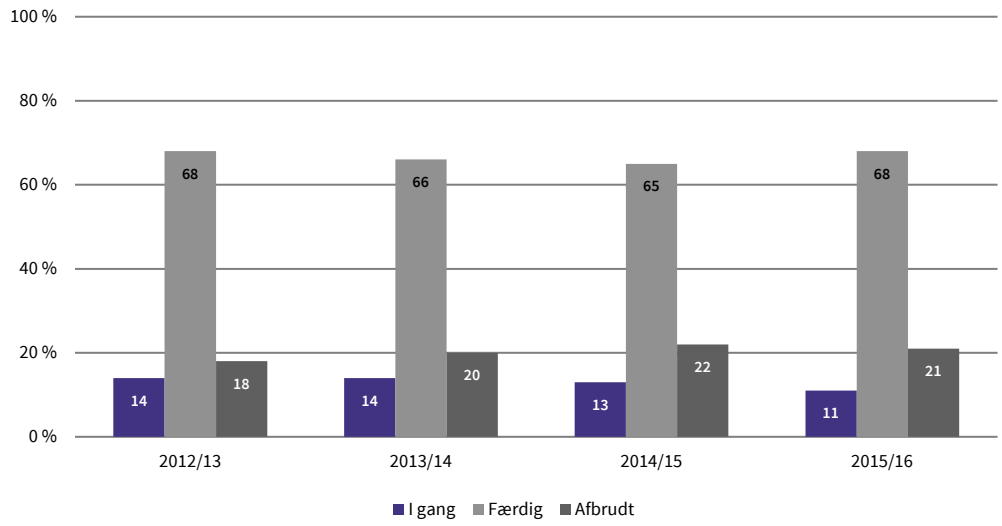

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Bemærk, at da vi kun har data til og med skoleåret 2018/19, kan vi kun vise frafaldet over tre skoleår til og med skoleåret 2015/16.

Figur 4.2 viser desuden, at omkring to ud af tre (mellem 65-68 %) færdiggør deres hovedforløb inden for tre år. På tværs af de forskellige hovedområder er der dog store forskelle i, hvor stor en andel der har gennemført uddannelsen inden for tre år. På hovedområderne *Omsorg, sundhed og pædagogik* samt *Kontor, handel og forretningsservice* har omkring tre ud af fire voksne elever gennemført hovedforløbet i løbet af tre år, mens det tilsvarende gør sig gældende for omkring halvdelen af de voksne elever på *Fødevarer, jordbrug og oplevelser* samt *Teknologi, byggeri og transport*.

4.5 Voksne uden tidligere ungdomsuddannelse falder i højere grad fra

Voksne, der ikke tidligere har gennemført en ungdomsuddannelse, falder i højere grad fra på hovedforløbet sammenlignet med voksne med en gymnasial eller erhvervsfaglig baggrund. Det fremgår af figur 4.4, der viser, at 17 % af de voksne uden tidligere gennemført ungdomsuddannelse falder fra i løbet af det første år, mens det tilsvarende tal er 13 % og 14 % for voksne med hhv. gymnasial og erhvervsfaglig baggrund. Figuren viser også, at mænd oftere falder fra end kvinder. Der ser dog ikke overordnet ud til at være signifikante forskelle i frafaldet, når vi ser på voksne i forskellige alderskategorier. Undtagelsen herfra er, at voksne over 45 år har et lidt højere frafald sammenlignet med de andre alderskategorier.

FIGUR 4.4

Frafald på det første år, fordelt på uddannelsesbaggrund, alder og køn

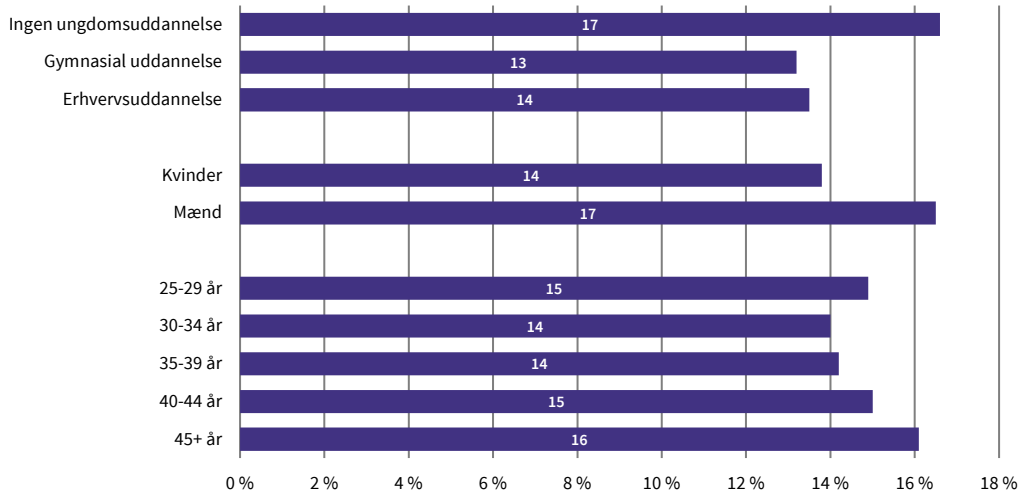

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Sandsynligheden for frafald er estimeret på baggrund af lineære regressionsmodeller, hvor der er kontrolleret for skoleår, hovedområde, tidligere gennemførte ungdomsuddannelser, alder, køn, etnicitet, beskæftigelse og indkomst. Se appendiks B for yderligere beskrivelse af analyserne.

5 Elevprofil blandt voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb

I dette kapitel undersøger vi udviklingen i elevprofilen blandt de voksne, der har påbegyndt et hovedforløb på en erhvervsuddannelse hhv. før og efter erhvervsuddannelsesreformen. Analyserne ser på udviklingen i elevprofilen med hensyn til køn, alder, etnicitet, tidligere gennemført uddannelse, ledighed og indkomst. Når vi sammenligner elevprofilen på hovedforløbene før og efter reformen, sammenligner vi således tilgangen i hhv. tre skoleår før og fire skoleår efter reformen.

Analyserne peger på, at der med reformen samlet set er sket en ændring i elevprofilen for de voksne, der starter på hovedforløbene, for så vidt at andelen af kvinder, personer over 40 år, voksne uden ungdomsuddannelse, antallet af langtidsledige samt voksne med lave indkomster er *faldet*, mens andelen med anden etnisk herkomst end dansk og voksne med gymnasial uddannelse er *steget*. En stor del af udviklingen, herunder i forhold til andelen af kvinder og voksne uden ungdomsuddannelse, er dog drevet af udviklingen på uddannelserne inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*.

5.1 Andelen af kvinder er faldet

Antallet af kvinder på hovedforløbene faldt markant fra mellem 9.300-9.800 om året i årene før reformen til omkring 7.500 i de første to år efter reformen. Det fremgår af figur 5.1, der også viser, at der sidenhen er sket en stigning i antallet af kvinder, dog uden at det når op på samme høje niveau som før reformen. Antallet af mænd faldt også i de første to år efter reformen. Antallet er dog i det seneste skoleår nået op på samme niveau som i årene før reformen. Denne udvikling har ført til, at andelen af kvinder er faldet fra 61 % til 58 %, når man sammenligner de sidste tre år før reformen med de første fire år efter reformen.

FIGUR 5.1

Fordelingen på køn for voksne, der er startet på et hovedforløb 2012/13-2018/19

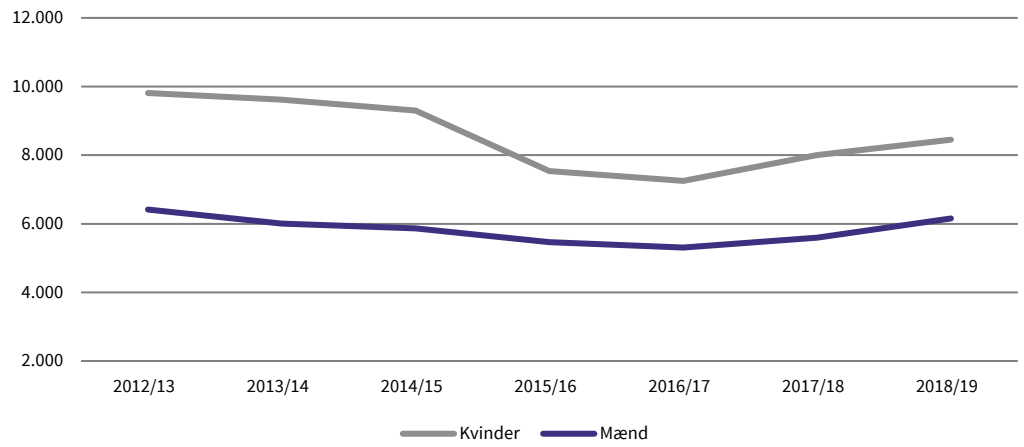

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Når andelen af kvinder på hovedforløbene er faldet efter reformen, hænger det sammen med, at der har været en stor tilbagegang i tilgangen på hovedområdet *Omsorg, sundhed og pædagogik*, hvor andelen af kvinder i hele perioden har ligget på mellem 85 % og 88 %. Samtidig har der været en stigende tilgang på hovedområdet *Teknologi, byggeri og transport*, hvor andelen af mænd i perioden har ligget på 82 % til 84 %.

5.2 Fald i andelen af personer over 40 år

Tilgangen til hovedforløbene blandt personer i forskellige alderskategorier har været svingende i årene før og efter reformen. Der er dog en overordnet tendens til, at der for alle alderskategorier undtagen de 25-29-årige har været et fald i tilgangen i de to første år efter reformen, men at der efterfølgende er sket stigninger i de to seneste år. Faldet blandt de 25-29-årige ser derimod ikke ud til at være vendt.

FIGUR 5.2

Fordelingen på alder for voksne, der er startet på et hovedforløb 2012/13-2018/19

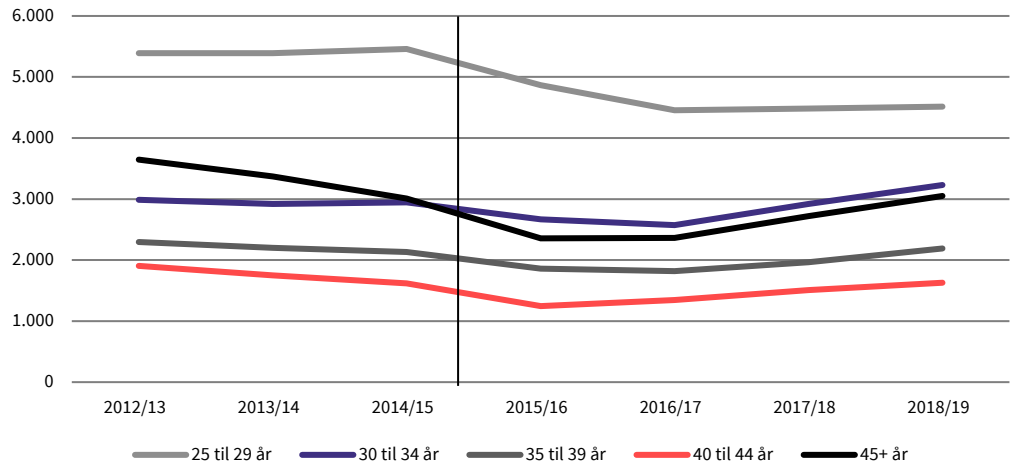

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Denne udvikling har samlet set ført til, at andelen af personer over 40 år faldet fra 33 % til 30 %, mens aldersgruppen 30-39 år er steget fra 33 % til 36 %. Andelen af 25-29-årige er derimod uændret. Men faldet i andelen af voksne på 40 år og derover startede før reformen og vendte først efter reformen. For både de 40-44-årige og voksne på 45 år og derover er antallet i 2018/19 fortsat lavere end i starten af perioden.

Når ændringerne ikke er større, hænger det sammen med, at de fire uddannelsesområder udvikler sig meget forskelligt med hensyn til de voksnes alderssammensætning. Det ses af figur 5.3.

FIGUR 5.3

Andelen af personer på 40 år og derover af alle voksne, der er startet på et hovedforløb, fordelt på uddannelsesområder 2012/13-2018/19

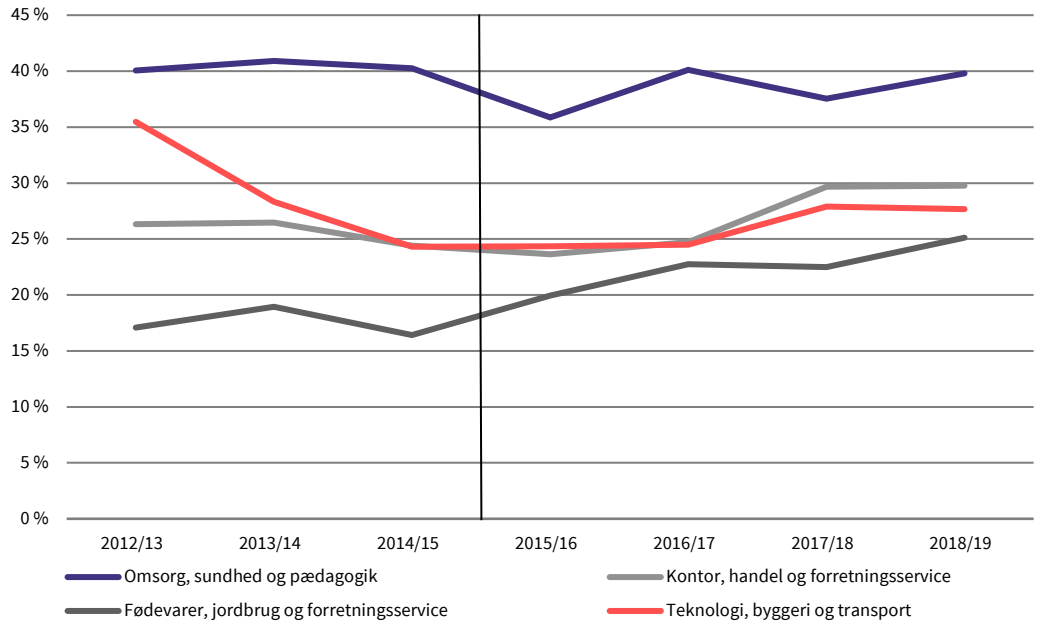

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Figuren viser, at der er tale om fire ret forskellige udviklingstendenser, der ikke på nogen entydig måde kan kobles til reformen: For *Omsorg, sundhed og pædagogik* har andelen af voksne på 40 år og derover i alle årene ligget højt på 35-40 %, og der er ikke tale om nogen markant ændring. For *Teknologi, byggeri og transport* har der været et markant fald i andelen af de ældste elever i 2013/14 og 2014/15, mens andelen siden er steget lidt, uden dog at nå op på samme niveau som tidligere. For *Kontor, handel og forretningsservice* har andelen af de ældste elever ligget mere stabilt omkring de 25 %, dog med en stigning til 30 % i de seneste to skoleår. Endelig har der for *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice* været tale om en markant stigning siden 2014/15, hvor det nu er hver fjerde voksen, der er fyldt 40 år, mens det før reformen var omkring hver sjette voksen.

5.3 Andelen af voksne uden ungdomsuddannelse er faldet

Antallet af voksne uden en tidligere gennemført ungdomsuddannelse faldt markant i umiddelbar forlængelse af reformen. Det fremgår af figur 5.4, der viser, at antallet før reformen var mellem 7.400 og 7.800, mens det i de to første år efter reformen faldt til hhv. 6.200 og 5.500. Selvom antallet sidenhen er steget til 6.400, er der en tydelig tendens til, at antallet af voksne uden en tidligere gennemført ungdomsuddannelse er faldet i forlængelse af reformen. Antallet af voksne med en tidligere gennemført erhvervsuddannelse er ligeledes faldet i forlængelse af reformen, og antallet er trods en stigning i de to seneste skoleår fortsat på et lavere niveau end før reformen. Antallet af voksne med en gymnasial baggrund har derimod været stigende i alle årene efter reformen.

FIGUR 5.4

Fordelingen på uddannelsesbaggrund for voksne, der er startet på et hovedforløb 2012/13-2018/19

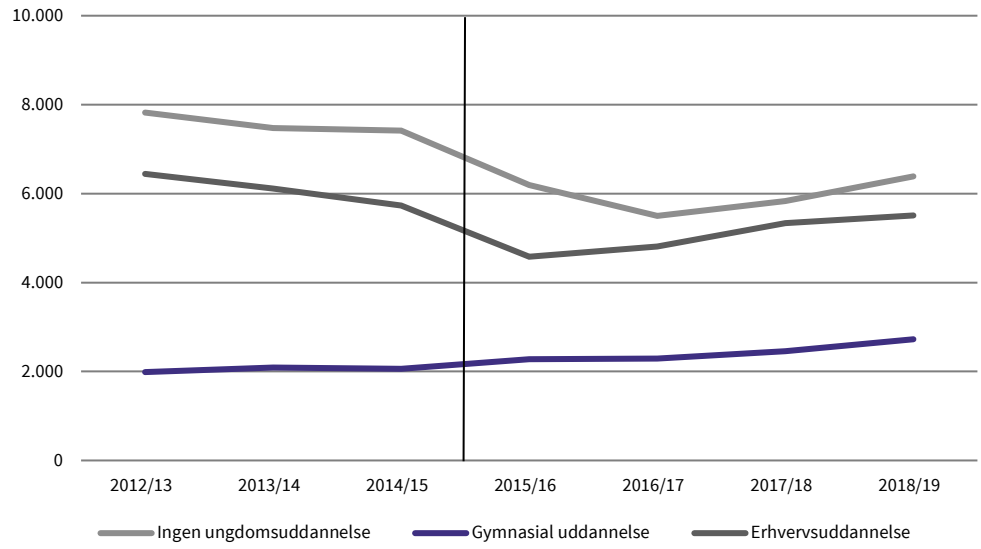

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note 1: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.
Note 2: Nogle af de personer, der tidligere har gennemført en ungdomsuddannelse, har gennemført flere ungdomsuddannelser. Analyserne i denne figur tager afsæt i den senest gennemførte ungdomsuddannelse.

Sammenligner man de sidste tre år før reformen med de første fire år efter, er andelen af personer uden en ungdomsuddannelse faldet fra 48 % til 44 %. Hvor andelen med en erhvervsuddannelse kun er faldet marginalt fra 39 % til 38 %, er andelen med en gymnasial uddannelse steget fra 13 % til 18 %.

I lyset af at adgangskravene blev skærpet i forbindelse med reformen, herunder indførelse af adgangskrav om fag på gymnasialt niveau på bestemte uddannelser (se fx ug.dk), er det ikke overraskende, at andelen af voksne med gymnasial baggrund stiger, og at andelen af voksne uden ungdomsuddannelse falder. Hertil kommer, at der også har været en uddannelsesdemografisk udvikling, hvor andelen af gymnasialt uddannede er steget.

Der er dog store forskelle hovedområderne imellem, både med hensyn til de voksnes uddannelsesbaggrund og i udviklingen i uddannelsesprofilen fra før til efter reformen. Det fremgår af figur 5.5.

FIGUR 5.5

Andelen af voksne uden forudgående ungdomsuddannelse, der er startet på et hovedforløb, fordelt på uddannelsesområder 2012/13-2018/19

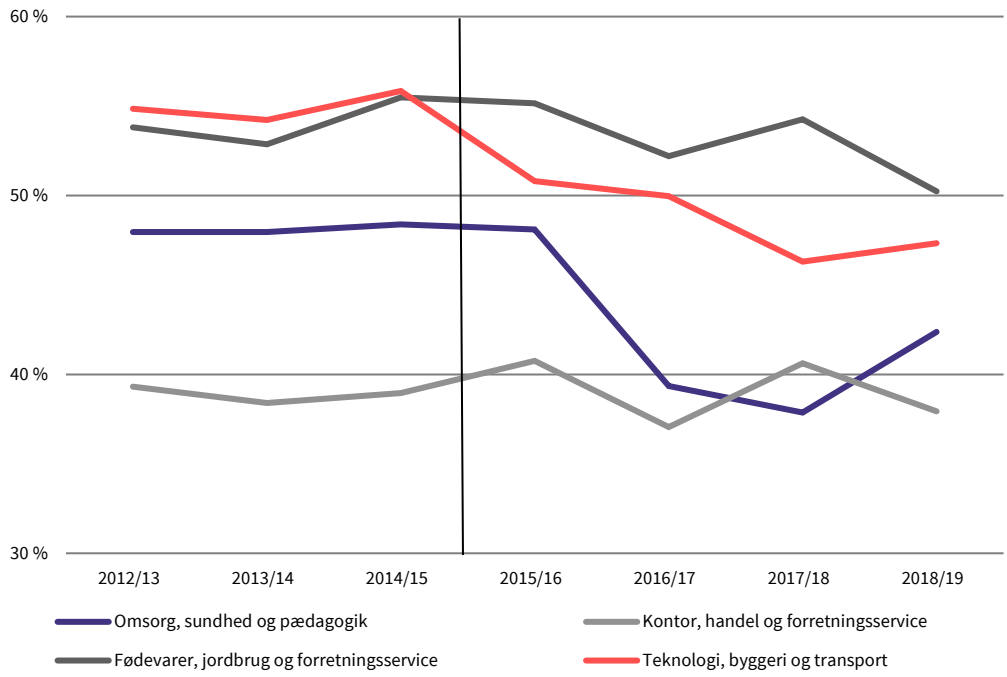

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note 1: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.
Note 2: Nogle af de personer, der tidligere har gennemført en ungdomsuddannelse, har gennemført flere ungdomsuddannelser. Analyserne i denne figur tager afsæt i den senest gennemførte ungdomsuddannelse.

For *Omsorg, sundhed og pædagogik* har andelen af voksne uden ungdomsuddannelse ligget på knapt 50 % til og med det første år efter reformen, hvorefter andelen falder markant. Denne udvikling må ses i lyset af de skærpede overgangskrav til hovedforløbene på sosu-uddannelserne, der blev indført med reformen. Samlet set er der tale om et fald fra 48 % til 42 % i andelen af voksne uden en ungdomsuddannelse fra før til efter reformen inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik*.

Også for *Teknologi, byggeri og transport* har der været et markant fald i andelen uden ungdomsuddannelse fra 55 % til 48 %. Som tidligere nævnt dækker uddannelsesområdet over et meget stort antal uddannelser (i alt 86). Andelen af voksne uden ungdomsuddannelse på de to andre hovedområder er på samme niveau før og efter reformen. De to områder er dog ret forskellige med hensyn til andelen af voksne uden ungdomsuddannelse, hvor andelen for hele perioden ligger på 53 % inden for *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice* og på 39 % inden for *Kontor, handel og forretningsservice*.

5.4 Andelen med anden etnisk baggrund end dansk er steget

Antallet af voksne af dansk herkomst faldt markant fra 2012/13 til 2015/16, mens faldet var meget mindre for voksne af anden etnisk herkomst. Siden 2016/17 har der været en stigning og nogenlunde samme stigningstakt i tilgangen for begge grupper. For gruppen af voksne med dansk herkomst er tilgangen dog endnu ikke nået op på samme niveau som før reformen, mens tilgangen af voksne med anden etnisk herkomst i dag er større end før reformen.

FIGUR 5.6

Fordelingen på etnicitet for voksne, der er startet på et hovedforløb 2012/13-2018/19

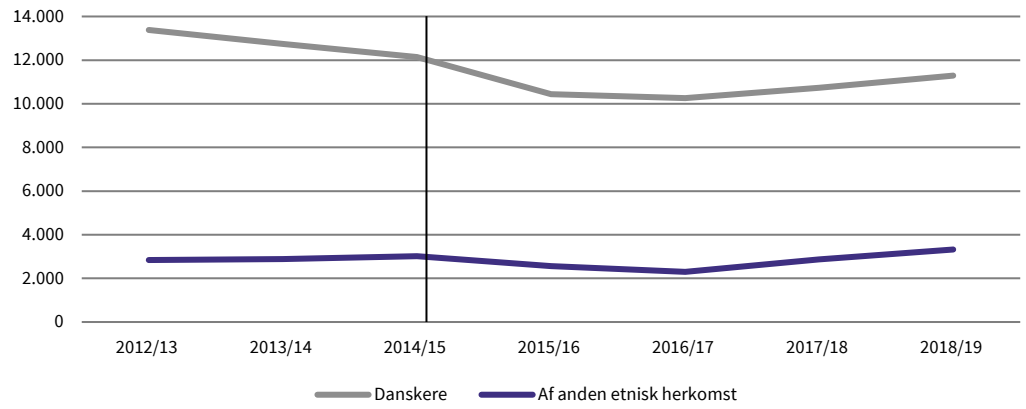

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen. Kategorien *Af anden etnisk herkomst* er summen af indvandrere og efterkommere.

Sammenligner man andelen af personer med anden etnisk herkomst, der er blevet optaget på hovedforløbet de fire år efter reformen med de tre år før reformen, har der samlet set været en stigning fra 19 % til 21 %.

Udviklingen har dog været forskellig på de fire uddannelsesområder: Størst har stigningen i andelen været på *Omsorg, sundhed og pædagogik*, hvor den er steget fra 25 % til 29 %. Herefter følger *Kontor, handel og forretningsservice*, hvor andelen er steget fra 13 % til 16 %, *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice*, hvor andelen er steget fra 19 % til 21 %, og endelig *Teknologi, byggeri og transport*, hvor andelen er steget fra 14 % til 15 %.

5.5 Andelen af langtidsledige er faldet markant

Andelen af voksne, der har været ledige i mindst 75 % af tiden i de foregående hhv. ét, to og tre år før start på hovedforløbet, er faldet markant fra de tre år før til de fire år efter reformen. Det fremgår af figur 5.7. Der har dog været tale om en stigning i det seneste skoleår, selvom niveauet fortsat er langt under niveauet fra før reformen.

Man skal være opmærksom på, at perioden er præget af en økonomisk opgangskonjunktur. Det er derfor ikke til at sige, i hvilken grad udviklingen hænger sammen med konjunkturudviklingen, og i hvilken grad udviklingen har været præget af erhvervsuddannelsesreformen.

FIGUR 5.7

Ledighed blandt voksne, ét, to og tre år før start på et hovedforløb, 2012/13-2018/19

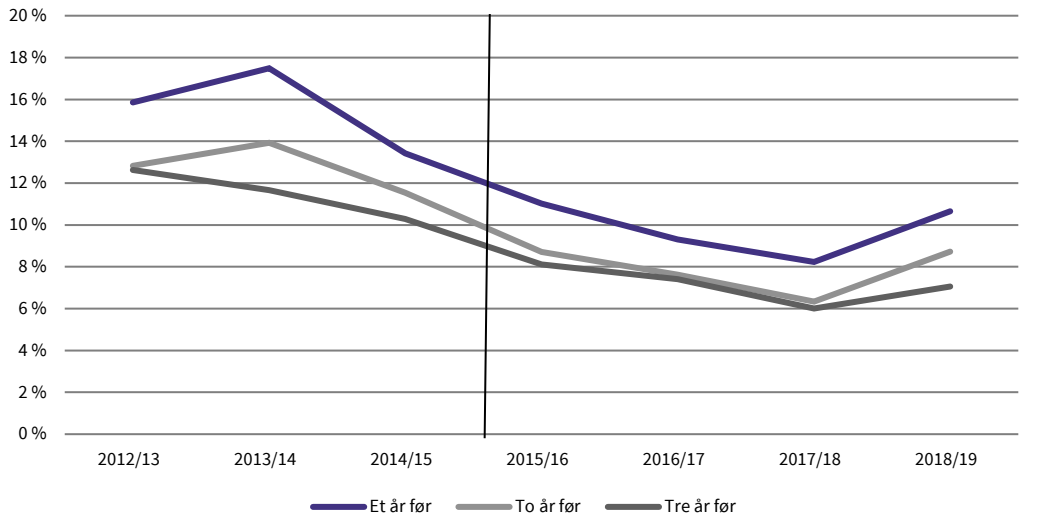

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen. Ledighed forud for start på hovedforløb er opgjort på bagrund af, om man i mere end 75 % af tiden har været uden job og ikke under uddannelse.

Ser man på den gruppe, der har været ramt af ledighed i mere end 75 % af tiden i de foregående tre år inden start på et hovedforløb, viser figuren, at andelen er faldet fra 10-12 % før reformen til 6-8 % efter reformen. Samme tendens gør sig gældende, når vi kun ser på en periode på ét år og to år.

Også med hensyn til, hvor en stor en andel af de voksne der har være ledige i længere tid inden de startede på hovedforløbet, er der store forskelle uddannelsesområderne imellem. Dette er illustreret i figur 5.8. For overskuelighedens skyld har vi valgt kun at gå ét år tilbage før start på hovedforløbet.

FIGUR 5.8

Andelen, der et år før start på hovedforløb i mere end 75 % af tiden har været uden job og ikke under uddannelse blandt de voksne, der er startet på et hovedforløb på de fire uddannelsesområder, 2012/13-2018/19

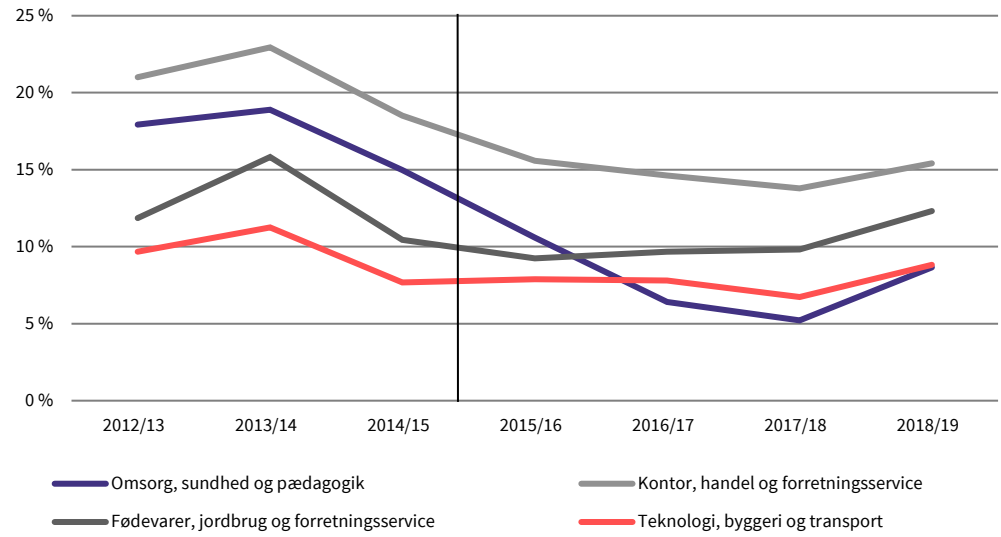

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Som figuren viser, er det særligt inden for *Omsorg, sundhed og pædagogik* og *Kontor, handel og forretningsservice*, at der har været markante fald i tilgangen til hovedforløbene blandt de voksne, der i mindst tre fjerdedele af det foregående år var uden arbejde og ikke i gang med en uddannelse. For *Omsorg, sundhed og pædagogik* er der tale om et fald fra 17 % til 8 %, mens der for *Kontor, handel og forretningsservice* er tale om et fald fra 21 % til 15 %. For *Fødevarer, jordbrug og forretningsservice* faldt andelen fra 13 % til 10 %, og for *Teknologi, byggeri og transport* faldt andelen fra 10 % til 8 %.

Der er med andre ord blevet mindre forskel uddannelsesområderne imellem i forhold til, hvor mange der rekrutteres fra ledighed. En del af udviklingen skal som nævnt ses i lyset af den faldende ledighed under højkonjunkturen, men figuren viser også et mønster med hensyn til, i hvilken grad voksne inden for forskellige uddannelsesområder har bevæget sig fra ledighed til uddannelse. Og her ser vi, at dette især har fundet sted inden for de merkantile uddannelser såvel før som efter reformen.

5.6 Andelen af voksne med relativt lave indkomster er faldet

Andelen af voksne med en årsindkomst på under 300.000 kr. de seneste tre år før start på et hovedforløb er samlet set faldet fra 48 % de seneste tre år før reformen til 41 % de første fire år efter reformen. Det skyldes, at antallet af voksne med årsindkomster på under 300.000 kr. er faldet fra 6.900-8.700 om året de tre år før reformen til 5.200-6.000 de første fire år efter reformen. Samtidig er antallet med årsindkomster på 300.000 kr. steget siden 2015/16.

FIGUR 5.9

Fordeling på indkomstintervaller af voksnes årsindkomst de seneste tre år før start på hovedforløb 2012/13-2018/19

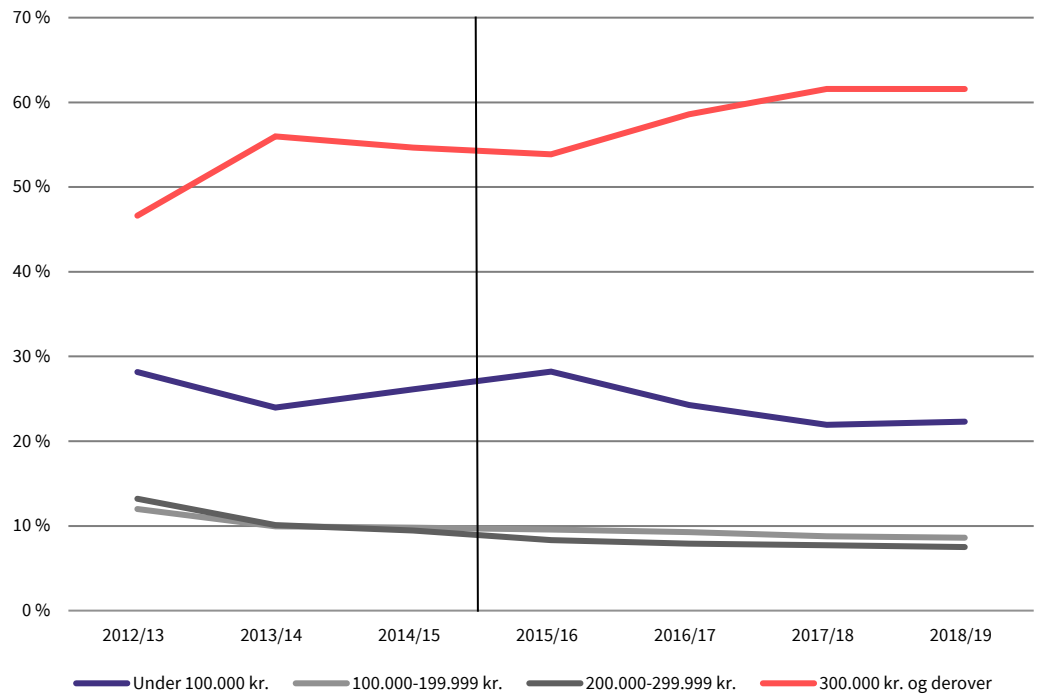

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Også med hensyn til, hvilken årsindkomst man har været vant til før starten på hovedforløbet, er der store forskelle uddannelsesområderne imellem. Dette er illustreret i figur 5.10.

FIGUR 5.10

Andelen af voksne med under 300.000 kr. i årsindkomst de seneste tre år før start på hovedforløb 2012/13-2018/19

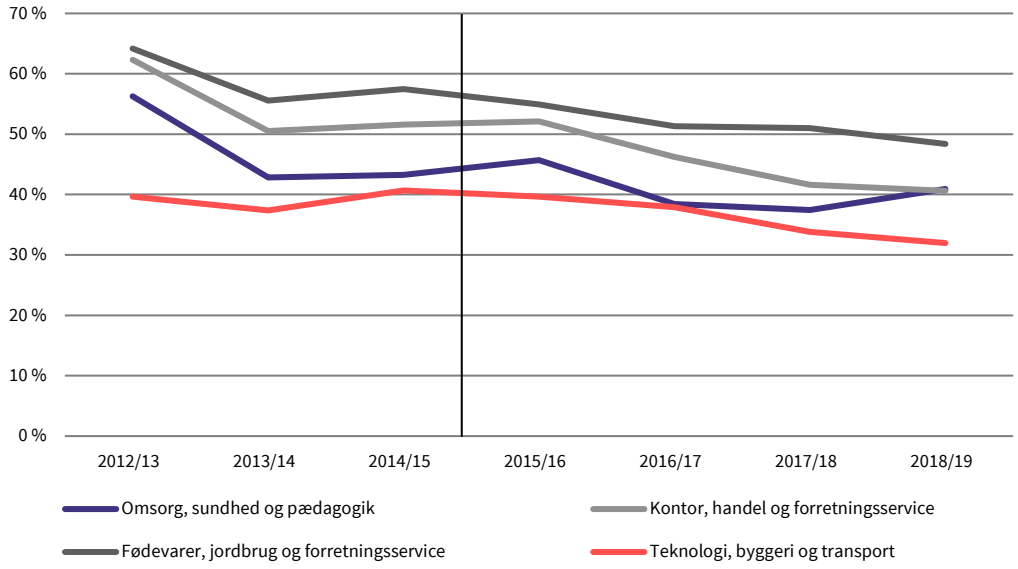

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Den lodrette streg i figuren illustrerer tidspunktet for erhvervsuddannelsesreformen.

Som det ses af figuren, har der for alle fire uddannelsesområder været et fald i andelen af voksne med under 300.000 kr. i årsindkomst. Faldet har været størst inden for *Kontor, handel og forretningsservice* og mindst inden for *Teknologi, byggeri og transport*. Der ses ikke noget tydeligt sammenfald med reformen. Udviklingen med hensyn til indkomster før start på hovedforløbet skal ses i sammenhæng med udviklingen i nogle af de andre variable, vi har set på, fx den faldende andel af voksne, der kommer fra ledighed, og den faldende andel, der ikke i forvejen har gennemført en ungdomsuddannelse.

Appendiks A – Litteraturliste

Andersen, M. (2019). *VEU-håndbogen: Overblik og perspektiver på voksenuddannelse*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

DST. (2019). *Erhvervsuddannelser i Danmark. 2019.* København: Danmarks Statistik. Lokaliseret 1. marts 2020 på: https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=32526&sid=erhvervsuddannelser%20i%20danmark%202019.

EVA. (2017). *Evaluering af erhvervsuddannelse for voksne (euv). Hovedrapport*. København: Danmarks Evalueringsinstitut. Lokaliseret 28. februar 2020 på: https://www.eva.dk/sites/eva/files/2017-12/Hovedrapport_evaluering%20af%20euv.pdf.

EVA. (2019). *Voksne på erhvervsuddannelsernes grundforløb. Udvikling i tilgang, gennemførelse og elevprofil efter erhvervsuddannelsesreformen*. København: Danmarks Evalueringsinstitut. Lokaliseret 28. februar 2020 på: https://www.eva.dk/sites/eva/files/2019-09/Notat%20-%20Voksne%20p%C3%A5%20erhvervsuddannelsernes%20grundforl%C3%B8b_240919_Endelig.pdf.

Regeringen og aftalepartierne. (2014). *Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser*. 24. februar 2014. Lokaliseret 28. februar 2020 på: https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/erhverv/pdf19/190220-aftale-om-bedre-og-mere-attraktive-erhvervsuddannelser.pdf?la=da.

Søndergaard et al. (2017). Søndergaard, N. M., Andersen, H. L., Slottved, M., Friche, N., Kollin, M. S., Greve, J., Larsen, K.S., Hjermov, P., Madsen, A.S. og… Andersen, V., N. (2017). *Grundforløb på erhvervsuddannelserne efter reformen*. København: KORA og EVA. Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning. Lokaliseret 28. februar 220 på: https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/erhverv/pdf17/mar/170316-grundforloeb-paa-erhvervsuddannelserne-efter-reformen.pdf.

Undervisningsministeriet. (2016a). *Bekendtgørelse nr. 1116 af 18/08/2016 om erhvervsuddannelsen til social- og sundhedsassistent*. Undervisningsministeriet.: BEK nr. 1.116 af 18.8.2016. Lokaliseret 1. maj 2020 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/1116.

Undervisningsministeriet. (2016b). Bekendtgørelse nr. 1117 af 18/08/2016 om erhvervsuddannelsen til social- og sundhedshjælper. Undervisningsministeriet: BEK nr. 1.117 af 18.8.2016. Lokaliseret 1. maj 2020 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/1117.

Undervisningsministeriet. (2016c). Bekendtgørelse nr. 270 af 15/03/2016 om social- og sundhedsuddannelsen. Undervisningsministeriet.: BEK nr. 270 af 15.3.2016. Lokaliseret 1. maj 2020 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/270.

Undervisningsministeriet. (2020). Bekendtgørelse nr. 51 af 22/01/2020 om erhvervsuddannelser. Undervisningsministeriet.: BEK nr. 51 af 22/01/2020. Lokaliseret 1. maj 2020 på: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/51.

Appendiks B – af bekendtgørelse om erhvervsuddannelse for voksne (euv)

Rammerne for erhvervsuddannelse for voksne (EUV) er defineret på baggrund af kapitel 7 i Bekendtgørelsen af lov om erhvervsuddannelser (Undervisningsministeriet 2020). De vigtigste paragraffer opridses i dette bilag.

§ 66 u. Erhvervsuddannelse for voksne (euv) er en særlig tilrettelæggelsesmåde for erhvervsuddannelser, der er vekseluddannelser, jf. § 2, stk. 1. Stk. 2. Euv har samme mål, niveau og afsluttende prøve som den tilsvarende erhvervsuddannelse for unge og giver ret til tilsvarende uddannelsesbevis og samme betegnelse. Stk. 3. Euv kan udbydes af skoler, institutioner og virksomheder, der er godkendt til at udbyde det pågældende hovedforløb, jf. § 18.

§ 66 v. Elever, der er fyldt 25 år på tidspunktet for erhvervsuddannelsens begyndelse, skal gennemføre uddannelsen som euv. Stk. 2. En euv indledes med en vurdering af elevens praktiske og teoretiske kompetencer med udgangspunkt i målene for uddannelsen samt eventuel grundforløbsundervisning. Kompetencevurderingen foretages på grundlag af dokumentation fra eleven og et eventuelt kompetenceafklarende forløb og kan have en varighed fra ½ dag og op til 5 dage, som ligger ud over undervisningstiden. Stk. 3. Kompetencevurderingen skal være omfattet af elevens eventuelle uddannelsesaftale, jf. kapitel 7, med en virksomhed.

§ 66 x. De faglige udvalg udvikler standardiserede hovedforløb for voksne og bestemmer indholdet i regler om elevers fritagelse for skole- og praktikdele, jf. § 4, stk. 2, § 13, stk. 3, og § 38, stk. 1, nr. 1. Stk. 2. For hovedforløb, hvor vedkommende faglige udvalg ikke har udviklet et standardiseret hovedforløb, jf. stk. 1, tilrettelægger skolen uanset bestemmelserne i § 13, stk. 4, erhvervsuddannelsen for voksne efter regler fastsat af børne- og undervisningsministeren i medfør af § 13, stk. 3.

§ 66 y. Skolen vejleder eleven og udarbejder i samråd med denne og en eventuel arbejdsgiver en personlig uddannelsesplan for eleven. Uddannelsesplanen udarbejdes på grundlag af reglerne om uddannelsen og skolens vurdering af elevens kompetencer inden for følgende rammer:

1) Elever, der har mindst 2 års relevant erhvervserfaring, skal gennemføre et standardiseret uddannelsesforløb for voksne uden grundforløb og uden praktikuddannelse, men med mulighed for at modtage undervisning i og afslutte fag fra grundforløbet med sigte på at opnå certifikater, som er en forudsætning for overgang til en uddannelses hovedforløb. Elever, der påbegynder forløbet efter en længerevarende ledighedsperiode, og som derfor har et særligt behov for at få styrket deres arbejdsmarkeds- og uddannelsesparathed, kan tilbydes et suppleringsmodul af op til 9 ugers varighed.

2) Elever, der har mindre end 2 års relevant erhvervserfaring eller har en forudgående uddannelse, skal gennemføre et standardiseret uddannelsesforløb for voksne med praktikuddannelse og med mulighed for at modtage undervisning fra grundforløbets 2. del.

3) Elever, der hverken har relevant erhvervserfaring eller forudgående uddannelse, skal gennemføre et uddannelsesforløb, der i omfang og varighed svarer til en erhvervsuddannelse for unge, dog uden grundforløbets 1. del. Stk. 2. Ønsker eleven det, kan uddannelsesforløbet, jf. stk. 1, afkortes på baggrund af elevens individuelle kompetencer. Stk. 3. I uddannelsesplanen angives de teoretiske og praktiske kompetencer, som skolen har anerkendt, jf. § 66 v, stk. 2, og det uddannelsesforløb, eleven skal gennemføre, jf. stk. 1. Stk. 4. Uddannelsesplanen gælder for det samlede uddannelsesforløb, uanset hvilken skole der optager eleven under forløbet. Uddannelsesplanen revideres efter regler, der fastsættes i medfør af § 66 z.

Voksne på erhvervsuddannelsernes hovedforløb

© 2020 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Martin Gravgaard

ISBN (www) 978-87-7182-415-5

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk